

Förbjuden kärlek

Förbjuden kärlek

medeltida keltiskt sorgespel i fem akter

av Christian Lanciai (1999)

Personerna

(i den ordning de uppträda):

Blodolf
Osric
Cedric
Astolf
Morholt
Henric
Isolde
Bridget
Sheila
en gubbe i publiken
Brangwayne
Tristan
Kung Marke av Cornwall
Herbert
tre kroggäster
en gammal stammis
krogvärden
tre balförrättare
fyra spetälska
Prins Rudolf av Burgund
Bertrand, hans broder
Isolde den mörka, deras syster
en hertig
en riddare
en dvärg
en gammal alkoholiserad veteran

Handlingen äger rum i Irland, England och Frankrike under ospecificerad medeltid.

Copyright © Christian Lanciai 1999

Förbjuden kärlek

Akt I scen 1.

Blodolf Så du har också vågat dig hit, Sir Osric?
Osric Vad gör man inte för att få se gamla skurkar bita i gräset?
Blodolf Akta dig du, din blodige fan!
Astolf Stilla, mina herrar! Inga slagsmål före torneringen!
Osric Varför inte?
Blodolf Varför inte börja direkt? Somliga ber ju om det!
Astolf Reglerna är, att den som börjar slåss före torneringen blir diskad!
Blodolf Sir Morholts regler! Vem bryr sig om dem? Ingen bryter mot dem som han!
Cedric Ska ni börja slåss innan ni ens fått på er rustningarna, era luspudlar?
Osric Bärsärkarraseriet kan aldrig få utlopp för tidigt.
Blodolf Du sa det!
Astolf Stilla, mina herrar! Spara er blodtörst åt era spikklubbor och lansar, så ger den bättre resultat!
Osric Ju tidigare blodet får flöda, desto mera kan det flöda.
Cedric Din blodtörst känner då inga gränser, Sir Osric.
Osric Det finns fördämningar för floder, men ingenting kan stämma en riktig krigares blod!
Blodolf Det är därför vi är här.
Osric För att få döda varandra.
Astolf I sadeln, men inte här, jag ber er, mina herrar! Blöd så mycket ni vill i era rustningar, men inte så att damerna får se det!
Osric De är ju den värsta gladiatorpubliken av alla.
Cedric Om det inte var för damernas skull skulle vi knappast blöda.
Blodolf Du sa det, Sir Cedric!
Astolf Pass på! Här kommer chefen!
Morholt (gör *entré*) Vad står ni här och sölar för, era stelbenta skrällen? Till häst, för sjutton gubbar! Babbla och käbbla och skrävla och skryta kan ni göra efter torneringen, om ni lever då ännu, era miserabla fähundar.
Cedric Sir Morholt, du må vara mäktig och stor och de flestas överman, men din hönshjärna är det inte mycket med.
Morholt Försök säga om det där när din egen meshjärna blandas med dina utspillda tarmar på marken!
Blodolf Sir Morholt är inte så dum som han ser ut.
Cedric Nej, ännu dummare, fast det verkar omöjligt.
Osric Ingen dumhet är omöjlig för Sir Morholt.
Astolf Har du våldtagit din frilla ännu, Sir Morholt?
Morholt Våga inte tala förolämpande om min fru!
Cedric (med *hånska*) Hans fru!
Osric (ironiskt) Ni vet väl att Sir Morholt respekterar sina damer?
Blodolf Sir Morholt, om ni inte passar er kan ni sluta som den idealiske toffelhjälten.
Morholt Sluta babbla nu, era lusiga babianer! Till häst, sade jag! Damerna väntar på oss och vill se blod!
Osric De vill se ert blod, Sir Morholt, ty ni är den enda riddaren som inte är fager i deras ögon.
Morholt (hotfullt) De orden, Sir Osric, skall jag komma ihåg när jag möter er på slagfältet.

Sir Henric (inträder) Till häst, mina herrar! Spara era krafter till striden, och spara alla extrabråk till krogen efteråt!

Astolf (seriöst) Sir Henric är en klok man.

Henrik Se, publiken kommer, och ni bara står här och tjafsar! Tänker ni förspilla torneringen på att bara larva er?

Morholt Sir Henrik har rätt. Inga uppfriskande slagsmål före fajten, om jag får be, era fördömda sillar.

Blodolf Räkna med bråk både under och efter fajten, Sir Morholt.

Morholt Gärna i all evighet, Sir Blodolf.

Henrik Ack, nu börjar de tjafsa igen! Till häst, till häst, mina herrar!

Astolf Nå, kör i gång då!

Cedric Ja, sätt i gång, så får vi kriget undanstökat.

Morholt Rör på påkarna, era segslitna tordyvlar! Sätt fart på baletten! Vi har inte hela dagen på oss! Damerna vill se blod!

(Publiken har börjat strömma in och tar plats på läktarna. Nu kommer Isolde, och Morholt ser henne genast. De andra krigarna går under tiden ut åt olika håll.)

Min älskade, du ska få se på fan idag!

Isolde Det hoppas jag verkligen inte, Sir Morholt.

Morholt Det är bara för din skull jag slår ihjäl varenda en jävel, min käraste duva.

Isolde Tro inte att jag tycker om det. Men om jag inte kom hit är jag rädd att du skulle slå ihjäl mig.

Morholt Min ängel, förr eller senare kommer du att tycka om det. Jag vill bara uppfostra dig och samtidigt göra mig förtjänt av dig med att visa hur tapper jag är.

Isolde Tapprast är dina offer, Sir Morholt, när de lider alla helvetets plågor när jag plåstrar om dem efteråt.

Morholt Nej, Isolde, min myndling och blivande gemål, jag är tapprast av alla, och det skall du en dag inse!

Isolde Drottning Guinevere var tapprast av alla när hon försökte inställa alla torneringar.

Morholt Det kostade hennes krona och kastade hennes rike i inbördeskrig!

Isolde Tack vare er, Sir Morholt.

Morholt Nej, det var Sir Mordreds fel.

Isolde Som ni stödde.

Sir Henrik (kommer tillbaka igen) Står du här ännu och gapar, din marinerade sölkorv? Alla är färdiga utom du!

Morholt Låt torneringen börja! Jag kommer!

(Morholt genast ut. Endast publiken på läktaren är synlig på scenen.)

Bridget Se, där kommer Sir Percival flygande! Finns det någon grannare riddare än han?

Sheila Han är bara en skrävlande plåtburk som alla andra.

Bridget Och där är Sir Frederic! Ingen riddare har tjusat fler damer än han!

Sheila Och där kommer det monstret Sir Morholt.

en gubbe Han går fram som liemannen själv. Annat var det under kung Arthurs tid. Då var det ordning och stil vid torneringarna! Nu är det bara barbariska gladiatorspel, och inga riddarregler gäller längre.

Bridget Tala inte nedsättande om Sir Morholt, Sheila. Isolde kan höra det. Han är ju hennes blivande.

Sheila Mot hennes vilja, så sant som jag är kvinna.

Bridget Schh!

Isolde Det gör ingenting, Bridget. Ingen kan säga något gott om Sir Morholt.

Sheila Den busen! Jag hoppas att han själv blir slagen ur sadeln och ordentligt massakrerad!
Bridget Har han tafsat på dig också?
Sheila Om!
Brangwayne Men vem är den unge bonddrängen där?
gubben Har aldrig sett honom förr.
Brangwayne Han är utan rustning och utan hjälm, och hans häst är nyckfull och trött, men han verkar vara fullständigt säker och orädd ändå.
Sheila Ett lingon bland blåbären.
gubben En oskuld bland grobianerna.
Brangwayne Vem är han?
Isolde Ingen vet.
gubben Han rider och slåss med intelligens. Han påminner mig om riddar Lancelots glansdagar. Det är samma kloka elegans och finess.
Sheila Där brakade Sir Archibald åt helvete.
Bridget Sheila, så du säger!
Sheila Se själv! Det blev ju rena skrothögen av honom!
Brangwayne Ingen slår den unge bonden.
Isolde Nej, han verkar född med segerhuva.
Morholt (gormar utanför scenen) Kom igen nu, era impotenta plåtbyxor! Slå för helvete ihjäl alla idioter som inte kan klå varandra ordentligt!
Blodolf (utanför) Gorma lagom, din groteska gorillegrobian! Än har du inte stött alla ur sadeln! (*larm och brak utanför*)
gubben De har ingen chans. Sir Morholt kör över alla som en skenande ångvält.
Sheila Ja, han går fram som en bulldozer.
Bridget Vad är det ni talar om?
Sheila Framtiden, kära Bridget.
Brangwayne Men bondpojken besegrar alla.
gubben Jag har aldrig sett på maken! Där fick han Sir Rodney att stöta sin lans i marken!
Sheila Det blev bara skrot av honom också.
Bridget Jag tror rentav att armen rycktes loss från kroppen.
gubben Inte så konstigt! Den grabben kan finta!
Sheila Hur står sig Sir Morholts brutala busfasoner mot en sådan intelligens?
Isolde Det lär vi få se.
Brangwayne Vem var det där som försvann i ett dammoln av slamrande rustningsruiner?
Isolde Jag tror det var Sir Roderick.
Sheila Det är inte många kvar nu.
Bridget Sir Morholt blir aldrig nöjd förrän alla som vanligt har krupit för honom.
Brangwayne Det lär inte bonddrängen göra.
Morholt (kommer in, till Isolde) Min nådiga! Dagen är min! Ännu en gång har alla plåtspattelgubbar fallit för min lans!
Isolde Och du har gett mig mer än någonsin att göra.
Sheila Men ännu har du inte klått alla, Sir Morholt!
Morholt (förgrymmad) Den där bonddrängen! Vänta bara! (*ger sig ut*)
Bridget Sir Morholt må vara världens största knöl, men i all sin groteska fulhet och barbariska odräglighet är han ändå ganska praktfull.
Isolde Därmed har du sagt allt gott som alls kan sägas om honom.

Morholt (*utanför*) Kom an, era kräk och bastarder! Försök visa att ni inte bara är värdelösa loppor! Jag klår ju er som vingklippta kalkoner!

Brangwayne Vem kan göra något åt Sir Morholt? Vem kan slå hans tyranni?

Isolde (*pekar*) Den där bonddrängen, om någon.

Brangwayne Känner du honom?

Isolde Nej, min trogna Brangwayne, jag känner honom inte ännu.

Morholt (*utanför*) Vem är du, din loppa?

Tristan (*utanför*) Vad angår det dig, din mordiska knöl, vem jag är?

Morholt Du ser ut som en pantad bastard och har inte ens dugliga vapen, och din häst är slappare än en åsna, men ändå överlever du!

Tristan Överlevnadens konst, Sir Morholt, är högre än det grova våldets.

Morholt Muckar du gräl, din tjuvstryker?

Tristan Om jag gör!

(*Astolf, Blodolf, Cedric och Henric kommer in igen, andfådda, medtagna, blodiga och söliga, nästan ramponerade till oigenkännlighet*)

Astolf Nästan alla är slagna utom drängen.

Cedric Vem är han? Ingen rår på honom!

Henrik Tids nog får vi veta det.

Blodolf Jag slår vad om att han är rätt man att klå Sir Morholt!

Osric Ack, du käre, måtte dina önskedrömmar slå in!

Morholt (*kommer in*) Ur vägen, kråkskrämmor! Försvinn från scenen! Ni är slagna allihop! Unge man, kom fram här! (*föser undan de fem föregående.*) Vad vill du egentligen, och vem är du?

Tristan (*kommer in, ung och grann, helt utan rustning*) Slåss med er, Sir Morholt!

Morholt Varför det, din gröngöling? Vill du verkligen dö?

Tristan Nej, men jag har ett uppdrag att utföra.

Morholt Låt höra!

Tristan Jag är här för att å kung Markes vägnar av Cornwall anhålla om den sköna Isoldes hand.

Morholt Hur vågar du, din oförliknelige usling?

Tristan Jag säger bara som det är.

Isolde Sir Morholt, jag räddade en gång kung Markes liv. Han vet vem jag är. Saken har sin förklaring. Denne riddare är oskyldig.

Morholt (*som om han inte hört henne*) Vet du inte, din gruvlige gynnare, att den fagra Isolde är förutbestämd åt mig, så fort hon kommit upp i mogen ålder?

Tristan När hon blir så gammal är du ännu äldre, och vilken dam vill väl ha en gammal monstruös grobian som du?

Morholt Far åt helvete, din osnutna djävel, som inte vet bättre än att reta en sådan som jag till det ohyggligaste ursinne!

Tristan Det är just det som är meningen, din impotente gubbtjyv!

Morholt Nej, nu går fan lös på allvar! (*höjer sitt väldiga svärd mot Tristan, som försvarar sig med en betydligt lätthanterligare klinga.*)

Brangwayne (*reser sig, vild*) De slåss! De slåss!

Sheila Äntligen en vettig strid med intelligensen mot våldet!

Bridget Slå hårt, unge man, driv svärdet genom skrevet på den äckelpottan! (*Publiken blir allt mer begestrad under envigets gång.*)

Brangwayne På honom! På honom!

Isolde Brangwayne, jag känner inte igen dig.

Brangwayne Äntligen har vi vår chans, Isolde, att bli av med vidundret!

Isolde Han är dock en människa.
Brangwayne Ja, men bara om han dör.
Isolde (förebrående) Brangwayne!
Morholt (flåsar) Har du fått nog, din drullputt, eller tigger du mera stryk?
Tristan Jag får aldrig nog, Sir Morholt, men ni tycks vara helt förbi av överansträngning.
Morholt Jag ska ge dig, din ouppfostrade flugskit! (*anfaller med okontrollerat raseri.*
Tristan duckar och lyckas stöta sitt svärd mellan benen på honom.)
Morholt (i outtrycklig fasa och smärta) Å! Å! Å! Å! (*kan varken tala eller andas av smärta.*)
Brangwayne Där snöpte han det kräket!
Isolde (förebrående) Brangwayne!
Brangwayne Vad är det? Våldet sker på planen. Här är inget läktarvåld.
Isolde Men du är så grov!
Brangwayne Nej, bara realistisk.
(Morholt ligger och vrider sig. Astolf och de övriga kommer in.)
Cedric Är han död?
Henrik Nej, inte ännu.
Astolf Han är bara förlorad.
Blodolf Ett sådant sår överlever ingen. Unge man, du är torneringens segrare!
Tristan Då har jag uppnått mitt mål.
Morholt (döende) Din stackars dräng, vem har lärt dig sådana knep?
Tristan Ingen. Du bara fick vad du förtjänade, din snuskhummer. Nu slipper du bli föraktad av damerna.
Morholt Vem är du?
Tristan Jag kallas Tristan.
Morholt Tristan! (*dör*)
Osric Så väldigt har ingen forsatt blod sedan gamle Sir Ballongpung sprang läck.
Blodolf Jag är rädd att ingen mer kan sy ihop honom.
Brangwayne Han fick vad han förtjänade. Isolde, min ljuva härskarinna, du är fri!
Isolde Fri från vad?
Brangwayne Från ett öde grymmare än döden.
Isolde Jag slipper Sir Morholt. Vem får jag i stället?
Tristan En ädel kung av Cornwall, som icke saknar någon förtjänst.
Isolde Och du tjänstgör som hans kopplare, Sir Tristan?
Tristan Jag är hans fosterson. Han kände till ert öde och ville befria er från det.
Isolde Ni har befriat mig från det. Kanske ni då även kan befria mig från nästa?
Brangwayne Kung Marke är ett gott parti, min härskarinna. Han är en kung av enbart goda egenskaper.
Isolde Kanske det, men likväl är han gammal.
Tristan Ej för gammal, jag bedyrar er, prinsessa. Jag går själv i god för att ni aldrig blir besviken.
Isolde Ni skall föra mig till honom?
Tristan Ja, det är min uppgift.
Isolde Brangwayne! Sir Morholt är död! Kungör fred och frihet över hela Irland! Aldrig mer skall grova marodörer och de råaste grobianer sätta sig grymt över oss och ordningen i Irland. Våldet vare härmed bannlyst och förvisat från vår ö för alltid! Kärleken och friden må i stället härskas oinskränkt för evigt på vår gröna ö!
Brangwayne Förutan er, min härskarinna? Ni skall ju bege er nu till Cornwall?
Isolde Friden lämnar jag i pant kvar efter mig. Den blir mitt testamente. Jag ber er: förvalta det, bevara det och njut av det. Ta hand om det, och slösa inte bort det, ty det

blir allt ni har kvar av mig, när jag är borta.

Bridget Vi följer er, Isolde, ända bort till Cornwall och än längre!

Isolde Gör det, mina tärnor. Var mig följeslagerskor och vakterskor i all min nöd inför mitt äktenskaps ovissa framtid!

Brangwayne Inget ont skall nånsin vederfaras dig, Isolde.

Isolde Tro det den som kan. Själv vet jag bättre. – Tristan, jag är er. För mig till skeppet.

Tristan Drottning, det skall bli min ära att få genomföra den mission som anförtroddes mig av konung Marcus som mitt livs mest avancerade förtroendeuppdrag. *(ledsagar Isolde ut med damerna.)*

Osric Vad blir det nu av oss, när Morholt inte längre står för fiolerna?

Blodolf Vi får väl brottas med varandra.

Astolf Drottningen bannlyste just allt våld från Irland.

Cedric Tror du vi kan hålla damers regler? Aldrig i mitt liv!

Henric Nej, aldrig i all evighet.

Astolf Vi slåss för sporten och dess liv!

Blodolf Må varje fan fördöma det sen den som önskar.

Henrik Till häst, mina herrar! Till häst! *(de gå ut)*

Akt II scen 1. Cornwall.

Marke Min son, välkommen hem!

Tristan Och detta är din drottning Isolde. *(presenterar henne)*

Marke Hur är det väl möjligt att en sådan skönhet kan alls existera? Min son, du har sannerligen överträffat dig själv! Vad är din stolta seger och dina bravader mot nidingen Morholt mot erövrandet av en sådan bedårande skönhet?

Tristan Jag har vunnit henne allenast åt dig, käre fader.

Marke För detta skall jag vara dig mera tacksam än för alla dina välgärningar hittills.

Tristan Nå, drottning Isolde, kan du acceptera din konung och make?

Isolde Jag väntade mig något annat. Jag väntade mig icke en sådan ädel, försynt, kultiverad och högsinnad make. Jag gissar att jag blivit bränd genom Morholt och fördomsfull mot alla mäktiga män. Konung Marke, ni har redan botat mig från alla sådana fördomar.

Marke Om Morholt gav er så smärtsamma sår är det min stora glädje att få vara plåster.

Isolde De själsliga såren kan aldrig bli botade. Själv kan jag åtgärda samtliga kroppsliga skador och lidanden, men själens sår är för djupa för att nånsin ens kunna uppdragas.

Tristan Lider ni, drottning?

Isolde Vet ni, riddar Tristan, vad lidande är?

Tristan Dess värre är jag nog en oskuld på området.

Isolde Tacka er lyckliga stjärna för det.

Marke Nog om sorger och smärtsamma minnen med fler vedermödor! Nu skall det bli bröllop! Nu väntar blott lycka och sällhet för hela vårt sällskap och hela vår framtid! Ty drottning Isolde skall kröna vår tron som en sol hela jorden och fylla all världen med Cornwalls berömdhet för att utan jämförelse ha vår kända världsskönaste drottning!

Isolde Ni skryter ofantligt, kung Marke.

Marke Och får jag ej lov till det, när jag en gång nu är lycklig och har ingen mindre än er till min drottning?

Isolde Jag är ej så mycket att skryta med. Ni ser allenast min ytliga fläckfrihet men anar föga vad helveten brinner i mitt inre sinne liksom alla kvinnors.

Marke Jag har varit gift förr. Jag vet allt om kvinnorna och deras nyckfullhet. Det har lärt mig tolerans. Ni skall finna mig vara den mest idealiska tänkbara troskyldiga toffelhjälte.

Isolde Ni anar då föga om ert eget öde.

Marke Kan ni se i framtiden, sköna Isolde, med samma otroliga skicklighet som ni kan bota vad skada och plåga som helst?

Isolde Jag ser icke något konkret, men jag är överkänslig i min egendomliga intuition.

Marke Den skall bli våra vägmärken. Era antenner och min politik i förening med Tristans bravuroförvägenhet skall alltid leda oss rätt genom världen och framtiden.

Isolde Litar ni så högt på Tristan?

Marke Han är som min son fast bättre.

Isolde Stå fast vid ert ord, konung Marke, vad som än må hända. Ni har ingen annan än Tristan.

Marke Jag vet det.

Isolde Så för oss till bröllopet, Tristan. Ni är vår eskort genom allt livets prövningar som ni har varit det hittills.

Tristan Det är mig en ära, Isolde, att så få förbli det.

Isolde Behåll alltid den attityden.

Tristan Naturligtvis. Självklart.

Marke Min älskade! Nu väntar festen och lyckan och den paradisiska glädjen! Må ingenting nånsin fördunkla vår gränslösa lycka! Spel upp, musikanter! Nu går vi till dansen!

(Musik. De gå ut.)

Scen 2. Isoldes kammare.

Bridget Hur verkar hon?

Sheila Säg som det är, Brangwayne! Är hon lycklig eller motsatsen?

Brangwayne Ärligt talat är det svårt att säga.

Bridget Vad menar du, Brangwayne? Är hon då likgiltig efter sin bröllopsnatt?

Brangwayne Det handlar inte om likgiltighet. Det är värre än så.

Sheila Brangwayne bär på en hemlighet, och det är Isoldes hemlighet.

Bridget Säg ut, Brangwayne! Vad är det för symptom?

Brangwayne Ärligt talat...

Sheila Så inleds alltid lögnaktigt tal och bedrägerier.

Bridget Vill du föra oss bakom ljuset?

Brangwayne Inte alls.

Bridget och Sheila Vad är det då?

Brangwayne Mina kära, Isolde är helt enkelt själv som ett enda stort frågetecken.

Bridget Vad ska detta betyda?

Sheila Vi tycks stå inför ett nytt stort äktenskapsmysterium.

Isolde (inifrån) Brangwayne!

Brangwayne Min fru ropar.

Isolde Kör ut panelhönorna!

Brangwayne Ni hör.

Isolde Inget skvaller bland de mina i konungens hus!
Brangwayne Där hör ni. Ut med er!
Isolde Är de borta? (*Bridget och Sheila går.*)
Brangwayne Ja!
Isolde Är det säkert att det är fritt fram?
(Bridget och Sheila stänger dörren bakom sig men stannar bakom den vid nyckelhålet.)
Brangwayne Ja!
Isolde Och inga nyckelpigor vid dörren!
Brangwayne Gud nåde dem i så fall! (*Bridget och Sheila blir förskräckta men stannar kvar.*)
Isolde (kommer in i nattlinne) En sådan natt vill jag inte uppleva fler gånger.
Brangwayne Vad gjorde han?
Isolde Som alla andra. Han blev besviken. När skall vi någonsin kunna tillfredsställa männen, syster?
Brangwayne Gick det inte bra?
Isolde Det gick som smort. Men efteråt blev han mörk som ett åskmoln som hotar med katastrofer.
Brangwayne Gick något på tok?
Isolde Inte alls. Han tillfredsställde sig ordentligt men verkade ändå som en bitter demon utan utlösning.
Brangwayne Han kanske körde dig för hårt och fick samvetsqual. De flesta män brukar få baksmälla för mindre.
Isolde Nej, det var inte så den här gången. Den demonen känner jag igen. Han är ofarlig och hotar bara sig själv. Men den här var verkligen hotfull, som om Marke kunde bli farlig för allas våra liv.
Brangwayne Men vad gick väl då på tok?
Isolde Ingenting. Det är det som är det förfärliga! Inget fiasko, ingen impotens, inga scener, inga avslöjanden, bara den djupaste hotfulla tystnad.
Brangwayne Det låter allvarligt.
Isolde Det är allvarligt. Vad vet du om honom, Brangwayne? Vad hände med hans första fru?
Brangwayne Hon dog barnlös.
Isolde Skall då även jag dö ung och barnlös? Skall det bli mitt öde?
(Marke har kommit fram till Bridget och Sheila, tecknat åt dem med ett finger på munnen och börjat lyssna själv, har sedan visat bort nyckelpigorna och bryter nu in i rummet:)
Marke Ja, det skall du, Isolde, om du inte förklarar dig!
Isolde Vad är detta, min make? Så vred och led efter bröllopsnatten? Är du inte tillfreds?
Marke Du är ingen oskuld!
Isolde Vilken fru är det efter bröllopsnatten?
Marke Håna mig inte, din slyna! Du var ingen oskuld före vår bröllopsnatt!
Isolde De flesta jungfrur är inte det, min konung.
Marke Jag känner mig bedragen!
Isolde Det är inte mitt fel, min konung. Jag har inte lovat er något utom mig själv, och det har jag givit er utan några reservationer.
Marke Allt utom oskulden!
(Bridget och Sheila lyssnar åter utanför och uttrycker häpnad och förskräckelse inför varandra med stumma åtbörder.)
Brangwayne (för sig själv) Han är oskuldsfixerad.
Isolde Jag lovar er, att hade jag haft den hade ni fått den. Tyvärr hade jag ingen att ge. Jag trodde att det var mig ni älskade och inte min oskuld.

Marke Vem tog den ifrån er?
Brangwayne Min herre, hon är er hustru och förtjänar någon respekt.
Marke Tig, din gamla nunna!
Brangwayne Jag är varken gammal eller någon nunna.
Marke Håll käften! Jag talar med Isolde!
Brangwayne Nej, ni talar inte. Ni står och skäller som en motbjudande byracka som dessutom är lös.
Marke Kör ut din medlöperska, Isolde, innan jag brukar våld på er båda två.
Isolde Min konung, min väninna har dess värre rätt. Vi är kvinnor, och som konung borde ni tilltala oss som kvinnor och inte som odugliga soldater.
Marke Har man hört på maken! Är ni häxor båda två?
Isolde Vi förnekar ingenting men är oskyldiga till allt.
Marke Jag vill bara veta vem som tog din oskuld ifrån dig.
Isolde Min make, jag önskar ni ville visa lite mera diskretion och grannlagenhet. Jag är ingen hora.
Marke (rasande) Bevisa det!
Brangwayne (för sig själv) Han är förlorad.
Isolde Jag bevisar ingenting, men min trohet mot min man har varit total sedan jag gifte mig.
Marke Du glider undan! Var det Tristan?
Isolde Tristan?
Marke Min vackra fosterson! Ni är som syskon, inte sant? Medan jag är gammal och någonting att skratta åt, eller hur? Vad har Tristan berättat om mig? Att jag är en gammal barnlös fähund?
Isolde (för sig själv) Varför måste älskare alltid framstå som evigt avklädda även fast de har kläder på sig?
Marke Har ni skrattat och flinat åt mig bakom ryggen på mig? Har han narrat dig att jag var impotent? Har ni smidit planer? Vad har ni sagt? Säg mig!
Brangwayne Konung Marke, er drottning är fullständigt oskyldig till allt vad ni inbillar er om henne, så sant som jag är hennes ständiga vittne.
Marke Och vad vet väl du om saken, din kopplerska? Du är förstas deras medbrottsling, invigd från början, vad?
Brangwayne Aldrig i livet!
Isolde Min make, om ni fortsätter så här kan jag aldrig avslöja för er vem jag förlorade min oskuld åt. Men alla vet, att jag långt innan jag kände er och er fosterson hade Sir Morholt till ständig beskyddare, en man långt mera brutal än ni själv.
Marke Men han respekterade er! Han väntade på er mognad! Han ville er ingenting illa! Han var inte som den unge och granne Tristan!
Isolde O Gud, gör då slut på denna olidliga scen!
Brangwayne Min konung, er hustru svimmar snart om ni inte genast lämnar henne i fred.
Marke Ja, svimma kan ni, era häxor, när ni inte kan fly från er skuld på annat sätt!
Isolde Jag ber er, min make, gå och lugna ner er. Mina pigor lyssnar utanför, och deras nyhetsbyrå är värre än alla världens.
Marke Häxor! Häxor är ni allihopa! Grrr!
(rusar rasande ut, skrämmer slag på Bridget och Sheila som skriker till och skyndar bort, jagad av Marke.)
Marke (utanför) Häxor! Häxor! Bedragerskor och häxor!
Brangwayne Nu förstår jag er bröllopsnatt, min fru.

Isolde Och nu förstår jag min make. Allt vad han ville ha var min oskuld, och tyvärr var det det enda jag inte kunde ge honom, fastän jag det gärna hade velat.

Brangwayne Det är för sent nu.

Isolde Ack ja, och min make är förlorad för mig.

Brangwayne Vad tänker ni göra?

Isolde Jag måste tala med någon. Jag måste tala med Tristan.

Brangwayne Det kan förvärra problemet.

Isolde Det är kung Markes problem. Han må tortera sig själv med det. Jag kan inte hindra honom. Och han är redan fast i sin tro på det värsta om mig. Jag kan ju aldrig bevisa min oskuld.

Brangwayne Men det kan Tristan.

Isolde Det är vad jag hoppas. (*börjar kamma sig*)

Kom, Brangwayne. Dagen är lång, och vi har inte ens kommit i gång. Jag måste ju klä mig åtminstone.

(*Brangwayne börjar villigt assistera henne.*)

Scen 3. Framför scenen.

Marke Någon hann före. Vem var det? Allt tyder på Tristan. De är ju så vackra tillsammans, de är ju som skapta enkom för varandra, alltmedan jag själv blott är en gammal utlevad gubbe med stinkande andedräkt, ruttnande tänder, patetisk kalaskula, dystra prostataproblem och allt tänkbart som avskräcker ungdomar och som de endast kan skratta åt med överlägset förakt. Du kan aldrig mer lura dig själv, gamle narr. Du kan aldrig mer hålla dig ung, inte ens med en sådan som ljuva Isolde. Min kärlek är bara ett skämt, och min gren är förvissnad. Den växer ej längre och skjuter ej skott när jag vill utan blott när jag missar. Isolde! Du är min ruin, ty din erfarenhet och din alldeles för avancerade människokunskap är den mest förfärliga spegelbild som jag har sett av min egen ohyggliga nakenhet!

Vad skall jag göra? Jag är ej förlorad ännu. Jag har rätt att bevaka än mina intressen. Och det skall jag göra. Isolde är min, hur förstört än vårt äktenskap är. Och så noga skall jag hårt bevaka min fru och min fosterson, att om jag finner den ringaste grund för min skäligen misstanke skall jag ej skona dem utan med all rätt i världen slå till och bestraffa dem för deras alldeles för outhärdliga ungdom och skönhet!

Behärska dig, Marke. Vila på hanen och vaka, men skjut inga skott mer förrän du är säker på det att du har siktat rätt.

Scen 4. Dito.

Tristan Herbert, vi har problem.

Herbert Vad står på?

Tristan Du är min äldsta vän och den enda jag har som jag kan lita på. Dig ensam kan jag anförtro allt. Det handlar om Isolde.

Herbert Är hon problemet?

Tristan Nej, kung Marke har problem med henne.

Herbert Är hon frigid?

Tristan Tvärtom.

Herbert Förklara dig.

Tristan Det hela är egentligen ganska löjligt. Kung Marke trodde att Isolde var oskuld och såg fram emot att få ta den. Det var hans morot. På bröllopsnatten visade hon sig vara lika erfaren som alla andra. Det gick min far så djupt till sinnes, att nu kan han aldrig förlåta mig och henne.

Herbert Tror han ni har haft ihop det?

Tristan Jag kunde inte veta att hon inte var oskuld. Jag kunde inte veta hur många och vilka män hon hade haft, om hon haft en enda. Följaktligen sade jag ingenting till Marke, som blint gick på, vägledd av sina fromma illusioner.

Herbert Hur vet du allt detta?

Tristan Isolde har anförtrott sig åt mig och bett mig vittna till hennes fördel.

Herbert Det kan knappast göra saken bättre.

Tristan Hon trodde att Marke kunde övertygas av mig bättre än av henne. I stället blev det tvärtom.

Herbert Det vet du väl, att Marke alltid haft anlag för svartsjuka. Det var det som knäckte hans första fru.

Tristan Jag insåg aldrig vad svartsjuka var förrän nu.

Herbert Då är du också naiv.

Tristan Jag vet. Och det var Isolde som trodde jag kunde hjälpa Marke.

Herbert Vad händer nu?

Tristan Jag vet inte. Det enda vi kan göra, tror jag, är att inte göra saken värre. Kanske Marke kommer över sin besvikelse.

Herbert Det kan ta tid.

Tristan Och det kan vara obotligt.

Herbert Och under tiden blir Isolde osalig.

Tristan Det är det jag fruktar mest av allt.

Herbert Varför?

Tristan Och det frågar du? Det ser du icke?

Herbert Vad är det jag inte ser?

Tristan Att hon och jag tvingas in på en ödets väg som ingen av oss kan dra oss tillbaka från.

Herbert En aktningsvärd fara.

Tristan Du ser?

Herbert Ja.

Tristan Vad råder du mig till?

Herbert (suckar) Jag kan bara säga en sak: jag följer med dig, Tristan, vad du än gör.

Tristan Jag visste jag kunde lita på dig.

Herbert Om Marke sviker dig efter allt vad du gjort för honom, så skall jag göra motsatsen. Ju större hans svek, desto större min trohet.

Tristan Han tror att jag svikit honom.

Herbert Om han vägrar låta sig övertygas av sanningen är det hans eget fel. Och i så fall har du rätt att svika honom.

Tristan Du råder mig till brott?

Herbert Jag råder ingenting. Jag bara följer med ditt öde.

Tristan Tack, gode Herbert. *(Trycker hans hand och går.)*

Herbert Vän Tristan, Isoldes melankoli har redan smittat av sig på hennes make och dig själv. Bara det inte växer till en sjukdom, som omfattar oss alla. *(går)*

Scen 5. Drottningens kammare.

Isolde Jag vill att ni stannar här, Bridget och Sheila. Vad som helst är bättre än era tjuvlyssnerier och ryktesspridningar.

Sheila Men vi vet ingenting, min fru.

Isolde Och ändå sprider ni rykten, som bara skapar förvirring i hela landet.

Sheila Rykten är aldrig osanna.

Isolde Men de håller sig aldrig till sanningen.

Brangwayne Det kallar jag en tvetydig sanning.

Isolde Tyst, Brangwayne! Jag vill inte ha några hemligheter inför konungen eller inför världen. Allt vårt spel är inför öppen ridå.

Sheila Vi lovar att tiga, vad vi än må bli vittnen till.

Isolde (leende) Jag vet vad ert tigande vill säga. Er tystnad vrålar i megafonerna, och allt ert tigande utmynnar bara i skandaler.

Bridget Vi är hovdamer, min fru.

Isolde Och de värsta tänkbara.

Sheila Nu kommer han! (*Tristan hörs komma.*)

Isolde Håll bara masken och tig. Det är ingenting märkvärdigt eller ovardagligt ni kommer att få bevittna.

Tristan (inkommer, böjer knä för Isolde och bugar sig vördnadsfullt)

Min drottning, ni har kallat mig.

Isolde Jag förmodar att ni vet varför.

Tristan För att jag skall dementera alla rykten.

Isolde Bland annat.

Tristan Vad mer kan jag göra?

Isolde Om ni inte kan uträtta underverk är vi förlorade.

Tristan Vilka underverk begär ni av mig?

Isolde Se mig i ögonen, Tristan! Res på er nacke! Ni är inte min undersåte utan min riddare och jämlike.

Tristan Ni är min fader konungens hustru.

Isolde Han är inte din fader.

Tristan Min fosterfader är mig heligare än en fader.

Isolde Hur han än bär sig åt?

Tristan Ja, ty han är en konung.

Isolde Får en konung lov att skymfa sin drottning och släpa henne i smutsen?

Tristan Ryktena gör det, inte han.

Isolde Han vägrar att dementera ryktena. Hela landet får höra att jag är en hora.

Tristan (kan inte se henne i ögonen, böjer åter nacken, förblir knäböjande)

Min drottning, det finns bara ett sätt att dementera ryktena. Ni måste berätta sanningen.

Isolde Hur Morholt våldtog mig som barn? Hur han misshandlade mig och höll mig bunden och bevakad? Hur han våldtog mig bara för att hindra att någon annan tog min oskuld?

(*Bridget och Sheila blir chockerade, Brangwayne håller masken, Tristan vägrar visa hur chockad han är, behåller sin nacke böjd.*)

Tristan Min drottning....

Isolde Ni rodnar. Ni kan inte med att se er drottning ytterligare skandaliserad.

Tristan Jag är paralyserad av fasa och kan inte tala.

Isolde Inte ens inför er fader konungen om mina favoriter?

Tristan (suckar) Jag inser att det är omöjligt. Ingenting är heligare än en kvinnas ära så länge hon är älskad.

Brangwayne Min fru, detta samtal är inte lämpligt för unga tärnors öron. Jag ber om att vi får avlägsna oss, innan Bridget och Sheila får höra än olämpligare saker.

Isolde Vågar ni avlägsna er och lämna mig ensam med honom?

Brangwayne Min fru, de har hört tillräckligt för att kunna lita på er oskuld intill döden.

Isolde Och litar ni på Tristan?

Sheila och Bridget (ser på varandra och nickar mot varandra) Ja.

Isolde Gå då.

(Alla tre pigorna drar sig tillbaka och försvinner: inget tjuvlyssnande.)

Min vän, inser ni till fullo vårt dilemma?

Tristan Gör ni det?

Isolde Nej.

Tristan Inte jag heller.

Isolde Ni känner mig bättre än Marke. Endast ni kan döma mig.

Tristan Ingen kan döma er, allra minst jag.

Isolde Marke har redan dömt mig.

Tristan Till vad?

Isolde Det värsta tänkbara för en kvinna: evig kärlekslöshet.

Tristan Vad begär ni av mig egentligen?

Isolde Ni sade nyss: Ingenting är heligare än en kvinnas ära så länge hon är älskad. Vad menade ni därmed?

Tristan Jag har kämpat för er ära förut och kan göra det för evigt.

Isolde Vad menar ni därmed?

Tristan Om Marke fördömer er av fördom måste jag göra motsatsen.

Isolde Vad betyder det?

Tristan Jag är beredd att alltid försvara er ära.

Isolde Då känner ni den i motsats till Marke, som förkastar den.

Tristan Ja, jag känner den.

Isolde Då känner jag er.

Tristan Vi förstår varandra för väl.

Isolde Om vi ändå förstått det innan du gav mig åt Marke!

Tristan Jag hade lovat att göra det. Jag kunde ej göra något annat.

Isolde Vi är som syskon.

Tristan Nej, syskon får ej älska varandra.

Isolde Men vi gör det.

Tristan Ohjälpligt.

(Isolde blundar och sträcker armarna mot honom. Han omfamnar henne passionerat.)

Isolde Så är det då sant.

Tristan Ohjälpligt.

Isolde Älska mig! Ge mig barn! Gör mig lycklig! Ingen annan kan det!

Tristan Och Marke?

Isolde Det är han som åstadkommit detta. Han har bara sig själv att skylla. Hans svartsjuka har drivit mig från honom till dig. Det hade inte behövt hända, men han gjorde det själv.

Tristan Min älskade! Vår lycka blir vår olycka!

Isolde Hellre det än bara olycka!

Tristan Vi vet inte vad vi gör.

Isolde Det är just det vi vet, och därför gör vi det.

Tristan Men det är hopplöst! Det är omöjligt! Det är förbannat!
Isolde Just därför! (*De kyssas för första gången: en lång farlig kyss.*)
(Just då visar det sig att Marke står och smygkikar på dem.)
Marke (bryter in) Alltså var det sant!
Isolde Marke!
Tristan Min far!
Marke Era fördömda fallna änglar, hur kunde ni falla för en sådan dårskap?
Isolde Dra icke förhastade slutsatser!
Marke Vad vågar du säga, din slinka och äktenskapsbryterska?
Tristan Far, jag allena är skyldig. Kränk icke din drottning!
Marke (hämtar sig) I det längsta trodde jag att jag kunde ha fel. Ett litet hopp fanns kvar att min svartsjuka blott var en förljugen misstanke. Men verkligheten var dock alltför sann. (*Både Isolde och Tristan vill avbryta honom.*) Tyst! Inte ett ord! Även om denna er första kyss aldrig fått förekomma, så skvallrar de blickar ni har för varandra alldeles förfärligt om den mest förbjudna av sanningar. Jag har i ditt öga, Tristan, och i Isoldes förtrollande blick sedan länge sett ljus som ni varmt ger varandra och som ni förstår, men som ni aldrig giver åt andra och som aldrig min egen maka har givit åt mig! Detta ensamt är värre än kyssen, men kyssen beseglar er dom! Ni betraktar varandra med kärlek som ni aldrig nånsin betraktat er konung med! Tristan! Försvinn från mitt land och kom aldrig tillbaka!
Tristan Men....
Marke Ge dig iväg innan jag av ren svartsjuka tager ditt liv, vilket jag skulle ångra trots allt mycket bittert för resten av livet!
Isolde Min make, han är din allenaste son och din arvinge, och aldrig lär du få någon mer sådan av mig efter detta.
Marke Gör ej saken värre! Vad ni nu än säger kan det bara vara som olja på elden! Det slutar blott med att jag mördar er båda!
Tristan Min far, du ser mig aldrig mera. Jag lyder. Din Tristan är död. (*bugar sig kort och försvinner.*)
Isolde Du har dödat din son!
Marke Ni har dödat min kärlek!
Isolde Din kärlek var svartsjuka och raseri blott och sjukaste hat!
Marke Kan då kärleken bli så sjuk att den blir destruktiv endast?
Isolde Ej kärlek, men motsatsen: avund inför andras kärlek! Du har aldrig älskat, kung Marke. Du har bara åtrått och känt dina fysiska drifter.
Marke Min drottning får inte bli skandaliserad.
Isolde Den enda skandalen är din!
Marke Nog av denna ohyggliga scen. Vi har redan förstört mer än tillräckligt, och Tristan är oss förlorad. Jag går, stackars vackra förtvivlade fru, men jag kommer tillbaka när vi lugnat ner oss. (*går, eller snarare flyr.*)
Isolde En sådan storm kan aldrig lugnas. När kärleken väckts kräver den med förintande hänsynslöshet blott sin fullbordan, mot vilket krav hela världen med hela dess ordning blott är pappkulisser och skräp! Tristan älskar mig! Ingenting annat betyder mer något för mig, och må gärna för mig hela världen förgås för vår kärlek. Ty om jag vet något med säkerhet är det, att för en sann kärlek som denna är ingenting omöjligt.
Brangwayne (inkommer) Min fru, palatset är i uppror. Tristan har setts lämna oss med hast. Kung Marke vrålar och domderar. Vad har hänt?
Isolde Ingenting. Tristan kommer tillbaka.

Brangwayne Bara en storm i en tekopp?

Isolde Nej, min vän, inte ens det. Bara en ohörbar suck från mitt hjärta.

Brangwayne (förstår) Så Tristan har gett er sin kärlek?

Isolde (lägger händerna på hennes axlar) Vi äger varandra, Brangwayne. Och inget kan skilja oss åt. Det är mer än ett äktenskap. (omfamnar henne) Kärleken är aldrig heligare än när den är förbjuden.

Brangwayne Har det gått så långt?

Isolde (ser på henne) Och det kommer ständigt att gå längre.

Brangwayne Jag är ingen annan skyldig trohet än er, min fru.

Isolde Det kommer jag alltid att vara tacksam för. Gå nu. Lämna mig att drömma om min kärlek och odla min drömprins med saligt önsketänkande utan gränser. (Brangwayne niger och bugar sig och går.)

Vi kunde inte kontrollera det. Det kontrollerar oss. För oss är det bara att följa med. Målet? Det okändaste av alla mål. Men vi lever. Det är huvudsaken. Och det är tanken på varandra som ensamt håller oss vid liv. Det känner vi båda, ty det känner jag, och det känner jag att även han känner.

Akt III scen 1. En krog flera år senare.

1 Trista tider, eller hur, Sid?

2 Utomordentligt trista. Inga skandaler, inga krig, inga kriser, ingenting.

3 Annat var det på kung Arthurs tid, när torneringar och stråtrövare hörde till ordningen för dagen.

2 Då duggade skandalerna tätt, då låg varje riddare med sin bästa väns hustru, då var det ständigt krig på gång, då hände det något!

1 Vad har vi nu? En bitter och småaktig kung utan stake, som bara duger till att sörja över att han bara blir äldre, och en stel staty till drottning, som aldrig blir levande då hennes enda glädje jagades ur landet.

2 Av en prostatamelankolisk hanrej till patetisk narrkonung.

1 Och världens vackraste staty fick aldrig bli levande.

3 Hon bara sover men väntar med tålmod på att bli väckt.

2 Hur vet du det?

3 Jag vet genom hennes kammarjungfru, att Tristan aldrig släppt kontakten.

1 Var är han?

3 Vem vet? Någonstans på kontinenten.

2 Förlorad bortom horisonten från vår ö.

3 Isolerad från oss någonstans på kontinenten.

1 Risken med att släppa kontakten med ens navelsträng är att man aldrig kan få den tillbaka.

3 Åja, han hittar nog någon gång tillbaka.

2 Det är kanske det som håller drottningen levande.

1 Kanske.

2 Mudder i ögonen på er, bröder! Botten upp!

3 För bättre tider!

1 För hoppet om bättre tider.

2 Pessimist!

1 Nej, realist. (De dricker. Tristan och Herbert kommer in. Tristan förklädd till tiggare, Herbert som pilgrim.)

Tristan Jag är trött, Herbert. Hämta oss något att dricka.
Herbert Vänta här. (*Tristan slår sig ner vid ett bord. Herbert går fram till baren.*)
 Har ni något att äta?
 1 Det här är en krog. Här dricker vi bara.
 2 Ny i landet?
Herbert På väg norrut från det Heliga Landet.
 1 Hur heligt är det nu för tiden? Går det utför där som här?
 3 Ge vår pilgrim något att dricka. Han har säkert något att berätta.
Herbert Hur står det till här i landet?
 2 Tackar som frågar. Allting är dött.
Herbert Även konungen och drottningen?
 3 Nej, de är bara döende som vanligt.
Herbert Alltså lever de fortfarande.
 1 Känner du dem?
Herbert Dåligt.
 3 Vet du något om riddar Tristan, du som kommer från kontinenten?
Herbert Han lär ha slagits i många krig, som om han självmant sökte döden.
 1 Alltså lever han fortfarande.
Herbert Så vitt jag vet.
 2 Var såg du honom senast?
Herbert Jag har inte sagt att jag sett honom.
 3 Vad hörde du om honom senast?
Herbert Att han levde.
 1 Det är mycket nog. Han är inte ens döende.
 (*En gubbe kommer plötsligt in på krogen. Han finner sig stå framför Tristan och känner genast igen honom.*)
gubben Vem är du, din ömklige trashank? Om jag inte känner igen dig är jag inte född av en kvinna.
Tristan Om du så lätt känner igen mig som dåre är du dåre själv.
gubben Känner jag ej igen dig? Jag reste med dig bort från England. Har du då glömt bort din mest skicklige erfarne lots?
Tristan Gubbe, glöm mig. Jag är blott en tiggare.
gubben Det har du ej alltid varit.
Tristan Jag är det numera på heltid.
gubben Att du skulle sjunka så djupt!
Herbert (vid baren) Vem är gubben?
 1 En stamgäst, väl känd här som professionellast bland drinkare, sjöman, erfaren som sådan och anlitad ännu som lots.
 2 Vem är din stackars vän med den trista fysionomin?
Herbert En beklagansvärd tiggare som följde med mig från Frankrike.
 3 Reser ni över till Irland?
Herbert Dit är vi på väg.
Tristan Gubbe, lämna mig i fred. Jag lider av sorger som kan vara värre än dina.
gubben Men du har ditt hopp kvar, om du kommer hem. Jag är gammal och hopplös.
Tristan Och ändå avundas jag dig just för den skull, att du står långt närmare döden än jag.
gubben Kan jag hjälpa dig på något sätt, göra någonting för dig?
Tristan Ja, bjud mig på en drink.

gubben Stackars gosse! (*kommer fram till baren*)
3 Känner du honom?
gubben Vi har rest en gång tillsammans. Han behöver en drink.
(*till Herbert*) Stannar ni länge i landet?
Herbert Ej längre än nödvändigt.
gubben Ni vill förstås träffa kungen och drottningen.
Herbert Blott om det går.
gubben Kungen är inte rolig. Men kanske jag kan ordna något med drottningen.
Herbert Om du kan klara det så skall vi omedelbart lämna landet därefter.
gubben Vår drottning är säkert mycket intresserad av sådana långväga gäster som ni. (*bär bort en drink åt Tristan*)
2 Vilka är ni?
Herbert Jag är en namnlös pilgrim. Min vän har aldrig nämnt för mig sitt namn.
1 Han är inte spetälsk?
Herbert Inte så vitt jag vet.
1 Akta dig! Folk tar med sig allt möjligt ont från kontinenten.
gubben (*bär fram drinken till Tristan*) Här har du, stackars gosse. Sup dig full nu. Det är vad du behöver.
Tristan Du är klokare än en läkare.
gubben Du skall få träffa vår drottning.
Tristan Kan du ordna det?
gubben Det fixar sig automatiskt. Hon har väntat på dig.
Tristan Inga risker!
gubben Naturligtvis. (*går*)
Tristan Det går för lätt. Jag fruktar sådan framgång. Medvind leder blott åt helvete, ruin, bankrutt och katastrofer. Motstånd kan man lita på, ty därmed tvingas man anstränga sig och överbrygga alla faror. Men om alla dörrar öppnas för en kan man vänta bakhåll, olyckor och falluckor.
2 Din tjomme verkar rätt bedrövad.
Herbert Ja, han har en diger sorg.
1 Det är nog bäst att du tar hand om honom. Vi ses senare.
Herbert Tack, bröder, för er tröst.
3 (*intimt*) Och lycka till hos drottningen!
Herbert (*skrämd, men behärskad*) Tack, det behöver vi!
(*De tre gästerna går. Nummer 3 ger Herbert en vänskaplig klapp.*)
Herbert (*till Tristan*) Min vän, vi kommit långt för detta. Låt oss få det undanstökat.
Tristan Jag kan inte vänta längre och ej heller drottningen.
Herbert Hon väntar oss. Vi får ej låta henne vänta. (*De bryter ivrigt upp.*)
krogvärden Än är ej allting dött i detta landet. Hoppet kommer jämt tillbaka, hur långt bort det än ibland blir utdrivet i landsflykt. Ensam kände jag igen vår Tristan och hans Herbert, men jag säger ingenting. Jag bara vet. (*städar upp efter gästerna.*)

Scen 2. Framför scenen.

Marke Vad hände med vår glädje? Vart tog all min kärlek vägen? Varför blev min ärligaste kärlek livets värsta snedtripp? Kärleken tog slut så fort den vågat börja andas, och det värsta är, att det var ingens fel. Och om jag ej fick älska, hur kunde jag väl låta Tristan då få älska i mitt ställe och i stället för sin fader få min hustru? Medge det, ni

vittnen, att det var alldeles otänkbart.

I stället fick vi världens största leda, och Isolde är fullkomligt djupfryst medan jag blott grämer mig och grubblar mig till cancersjukdom i min dystra själ. Och det finns bara en sak som vi ännu lever för. Jag vet, att drottningen kan tina upp, men blott av Tristan. Därför väntar vi på Tristan, ty det vet vi alla, att han måste komma. Och det är vår enda spänning: vad gör han, när han väl kommer?

Under tiden vakar jag som girig drake över drottningen, och hon kan inte ta ett steg förutan att jag vet det, och jag följer det.

Så kom, min Tristan, min förlorade fördrivna son, och låt oss få ett slut på dramat. Låt vårt öde spela med oss vart det vill, så länge det blott ger oss liv och någonting att leva för, hur tragiskt det än blir.

Scen 3. Scen i en park.

Isolde Så kom han då tillbaka, äntligen. Han är välkommen. Var välkommen, kärlek, även om ditt namn är döden. Hellre kärleken och död än liv förutan kärlek. Låt mig älska, liv, på det att jag får dö blott för min kärlek och för glädjen att få känna att jag lever, om det blott är genom dödlig kärlek.

(Tristan är plötsligt där, tiggare men i kåpa. Han viker den tillbaka och visar sitt ansikte.)

Tristan!

Tristan Ja, Isolde, inget kunde mera hålla mig på avstånd från min enda älskade.

Isolde Vårt liv är döden för att du har kommit hit.

Tristan Jag vet. Och därför kom jag – för att äntligen få leva genom döden.

Isolde Kom då, älskade, och tag mig äntligen ifrån mig.

Tristan Tag mitt liv, min ljuva kärlek, men beröva mig ej din välsignelse, den enda i all världen.

Isolde Tag mig härifrån!

Tristan Det vill jag gärna, om jag kunde. Det är kanske möjligt, men ej nu.

Isolde Vi lever nu. I morgon är det kanske re'n för sent.

Tristan Jag vet. Den risken måste vi nog ta. Men kärleken i nuet är tillräcklig för en evighet.

Isolde Det händer sällan att två älskande har samma kärlek för varandra. Oftast är den olycklig, ensidig eller dominerad av den ena, men vi är som skapta för varandra.

Tristan Ja, vi är som ett fastän vi aldrig har förenats än i köttet. Vi är blott ett väsen och en tanke, och vi tänker samma tankar, delar känslor och är mer som bror och syster än som älskande.

Isolde Dock är vi bara älskande och inget mera. Det är helt tillräckligt.

Tristan Ja. *(De omfamnas och kyssas ordentligt.)*

Isolde Tre år har gått, vår skilsmässa blev tre år lång, men ingenting har ändrats, och du är den samme.

Tristan Men du är blott ännu vackrare.

Isolde Du känner icke mig som drottning, den frigida ökända snödrottningen, som aldrig ler. Blott tankarna hos dig höll mig vid liv och hindrade mig från att dö av egen köld. Och du kom, och jag tinade fullständigt genast. Se, jag är ett vattenfall av tårar! Jag har aldrig gråtit förr!

Tristan Att gråta är det varmaste som man kan göra. Inget är mer hälsosamt. En människa som ej kan gråta är en fara för all mänskligheten, ty det finns ej klarare symptom på ren omänsklighet.

Isolde Min älskade, jag var en sådan innan du kom hit. Jag var en omänsklig frigid vitmenad köld av bara stelhet. Se nu hur jag gråter. Du allenast gjorde mig till kvinna. Alla andra bara kränkte mig.

Tristan Och likväl har jag aldrig känt dig.

Isolde Du allenast känner mig, ty du har aldrig sett mig naken.

Tristan Detta är mirakulöst, att vi kan träffas, tala med varandra och på detta sätt så vara helt naturliga tillsammans, som två unga syskon.

Isolde Fortsätt så, min älskade, för evigt.

Tristan Om det bara vore möjligt.

Isolde Varför skulle det då vara så omöjligt? Det är orättvist!

Tristan Jag har ej sagt att det är en omöjlighet. Vi måste bara finna möjligheten.

Isolde Viktigaste villkoren är redan klara. Vi är här tillsammans.

Tristan Men vi saknar frihet. Du har konungen och dina plikter, och jag är förklarad fredlös.

Isolde Hellre var jag fredlös och hos dig än drottning av all världen.

Tristan Ingen tvivlar på din kärlek, allra minst jag själv.

Isolde Jag är så glad att du har kommit och att du finns till.

Tristan Vet du vad kärlekens begränsning är?

Isolde Nej?

Tristan Att den är beroende av kroppen. Vi två har mest älskat telepatiskt endast genom tankar och vår ande. Kroppen ställer andra krav. Den kräver att man har den andras kropp intill sig. Men den kroppen är en dödlig fälla. Friare är anden. Vi kan älska ömt varandra i all evighet fortsättningsvis, om kropparna ej fanns, som ställer krav på geografisk synkronism.

Isolde Det har vi nu! Vårt tillfälle är här!

Tristan Men vi måste ha kontinuitet! Vi kan ej träffas nu och skiljas genast! Det förstör den kroppsliga balansen, säkerheten, synkronismen och all harmoni i hela världens eter!

Isolde Älska mig, min älskade. Det är det enda jag begär.

Tristan Ej vill jag något högre själv. (*De omsluter varandra igen.*)

Herbert (inträder) Broder, Marke är i trädgården.

Tristan Låt honom komma. Jag är alldeles upptagen. Ej ens han kan störa mig.

Herbert Han lär dock göra det om du ej nu försvinner.

Tristan Älskade, du hörde?

Isolde Ja.

Tristan Vi fick varandra men förlorade varandra genast. Det tycks vara vårt bekymmer och vårt öde.

Isolde Giv ej upp!

Tristan Aldrig!

Isolde Skynda dig! Försvinn! Jag känner Markes vibrationer!

Tristan Jag lyder, älskade. En enda kyss ännu.... (*De kyssas.*)

Marke (utom synhåll) Håll! Stoppa inkräktaren!

Herbert För sent! (*Han och Tristan smiter.*)

Isolde (ensam) Min konung! Jag är här!

Marke (kommer fram) Min drottning, ni är tagen på bar gärning. Tristan själv har varit här.

Isolde Han är i landsflykt driven av er själv.

Marke Förnekar du din blodskam, ditt kontinuerliga äktenskapsbrott, din dubbelhet och falskhet?

Isolde Är min egen man och konung min åklagare?
Tristan (på avstånd) Isolde! Vi är ett för evigt!
Marke (*skoningslöst*) Ja, det är jag. Du är skyldig, och jag är din domare. Det finns blott en dom för en drottningens äktenskapsbrott. Hon måste brännas å bålet.
Isolde Du är vansinnig av din svartsjuka, kung Marke.
Marke Din kärlek tillhör Tristan. Det kan jag ej acceptera.
Isolde (faller ner på knä) Så driver svartsjukan dig till sinnessjuk intolerans!
Marke Min svartsjuka kommer allenast av dig. Du ensam är ansvarig för din egen dårskap.
Isolde Din kränkare! Du är ej något annat!
Marke Jag var din älskare en gång, men du lät mig aldrig få dig.
Isolde Och därför vill du döda mig!
Marke Jag beklagar. Det är lagen – icke jag.
Isolde Då är du bara sorgligt feg. Du själv är lagen, och du själv förnekar den blott för att få ta livet av en kärlek som du ej förstår.
Marke Jag måste.
Isolde Ingenting är dummare än plikten, när den ej förstår att samvetet står över plikten.
Marke Vad har du att göra med mitt samvete?
Isolde Jag är din hustru!
Marke Nej, du var. Vakt! Hitåt!

(Vakter intågar.)

Spärra in den här eländiga äktenskapsbryterskan! Hon har redan fått sin dom, ty hon har själv bekänt sig skyldig! Hon skall aldrig mer se dagsljus förrän hon bestiger bålet!

Isolde Konung! Jag är drottning och din hustru!
Marke Var! För ut den miserabla slinkan!
Isolde Jag är blott en kvinna!
Marke Som om det gjorde saken bättre. Som om det var ett försvar! För ut henne! Hon är förlorad! (*Vakterna för ut henne med våld.*)

En drottning mindre. Förlorar du en kvinna står dig tusenden åter. Förlorar du en drottning kan du fritt välja mellan miljoner. Vem bryr sig? En konung är en konung, men en kvinna är bara en kvinna. (*går ut efter soldaterna.*)

Scen 4. Torget.

Tre arbetare kommer och förbereder bålet.

1 Vem fan kunde tro det?
 2 Ingenting nytt under solen. Vem som helst kan bli utpekad som häxa, men bara de skyldiga kan bli brända på bål.
 3 Och om hon är oskyldig?
 2 I så fall har kungen ännu större skäl att bränna henne på bål.
 1 Vad fan menar du egentligen? Vill du påstå, att om man är oskyldig till vad man dömts för, så är det ännu större skäl till att man blir avrättad?
 2 Självklart! – om domen redan har fallit. Om en domare tar tillbaka sin dom är han ju ingen domare.
 3 Det påminner mig om skillnaden mellan en fin dam och en slinka.
 1 Det finns ingen skillnad.

3 Jo, vänta bara skall ni få höra! Om en fin dam säger nej menar hon kanske. Om hon säger kanske menar hon ja. Men om hon säger ja är hon ingen fin dam.

1 Alltså är hon en slinka.

3 Men om slinkan säger ja menar hon kanske. Säger hon kanske menar hon nej. Men om hon säger nej är hon ingen slinka.

1 Är hon en riktig slinka säger hon "Pengarna först!" Du är tydligen novis på området, din gröngöling. Du vet ingenting om damer. De är slinkor allihop.

3 Utom vår drottning, som är oskyldig.

2 Älskar hon inte Tristan, kanske? Togs de inte på bar gärning i parken?

3 Det var kungens fel som tjuvlyssnade och spionerade. De hann inte längre än till den första kyssen.

2 Alltså är de oskulder! Ännu större skäl att avrätta dem!

3 Men Tristan kom undan. Han kanske räddar henne.

1 Från bålet? Bränt barn skyr elden, vet du väl.

2 Han kommer aldrig hit, för han vet, att bränt barn luktar illa.

3 Pass på! Här kommer just den lämpligaste avrättningspubliken!

(De spetälska kommer in, en grupp i mörka kåpor och osynliga ansikten. De går med klämtande klockor.)

1 *spetälsk* Skänk en slant! Hav misskund med de spetälske!

1 Ni kommer just lagom för att få med er en gäst ner i helvetet.

1 *spetälsk* Hur så? Är det avrättning på gång nu igen?

2 Bättre upp! En fördömd häxa skall brännas för hennes fördömda själs skull.

1 *spetälsk* Är det någon man känner?

1 Nej, det är bara drottningen.

1 *spetälsk* Hu då! Vilket enastående tillfälle för en fördömd att få se en annan bli ännu mer fördömd!

2 *spetälsk* Är det sant? Skall drottningen brännas på bål?

2 Ja, livslevande.

2 *spetälsk* Sånt ser vi inte var dag. Hör ni det, bröder? De ska bränna sin drottning på bål.

3 *spetälsk* Varför då? Hon är väl inte spetälsk?

2 *spetälsk* De tror att hon är det i själen.

4 *spetälsk (med svarta glasögon)* Vad är det för missfoster som regerar världen? Den skulle bli bra mycket vettigare regerad om vi fick makten, för vi har ändå ingenting att förlora. Men maktens tjänare bara fördärvar hela världen för att de tror att de kan förlora makten, vilket de gör ändå och just därför.

3 *spetälsk* Så sant, så sant.

5 *spetälsk* Giv makten åt de spetälska! Vi är klokare än hela världen, för vi står utanför den!

3 *spetälsk* Så sant, så sant.

en soldat Lugna er, era monster. Annars rider vi ihjäl er. Om ni bråkar blir det inget skådespel för er del, utan då blir ni skådespelet. Ni blir avklädda nakna och skjutna allihop om ni inte håller er i skinnet!

3 *spetälsk* Hör på den! Han tror visst han är rolig!

5 *spetälsk* Vi har inget skinn kvar, din lustigkurre. Vi är bara tomma skelett. Vill du se? *(sträcker fram en vedervärdig stympad arm)*

soldaten Håll er undan, för helvete! Lämna oss vanliga dödliga i fred! Vi vill inte bli som ni!

5 *spetälsk (ironiskt)* Varför inte, om vi nu en gång är odödliga?

2 *spetälsk* Kom undan, broder! Reta inte dårarna! Då kan de göra allvar av sin dårskap!

3 *spetälsk* Ja, låt oss stanna kvar och hålla oss lugna, så vi får se skådespelet.

Herbert (uppträder i en pilgrims förklädnad) Stackars spetälska! Vad glädje tror ni att ni kan få av ett blodigt skådespel?

5 *spetälsk* Att få se er vackrare än vi få ett ondare öde än vi.

Herbert Och varför skulle det bereda er en glädje?

4 *spetälsk* Lyssna inte på mina desperata bröder. De menar inget ont, men sjukdomen har drivit dem från sina sinnen. Skänk en slant i stället.

Herbert Du är då åtminstone en hederlig spetälsk. (*skänker en slant*)

4 *spetälsk* Och du är en ädel givare.

Herbert Du arme, det är just för att få sådana friska som du som jag far till Jerusalem.

4 *spetälsk* Heliga pilgrimer är sällsynta. Få vet om vad Jerusalem är.

Herbert Du måste ha varit en lärd man en gång. Det hörs på ditt tal.

4 *spetälsk* Varför har du då så bråttom, pilgrim? Vill du inte prata med mig, eller skyr du bara min sjukdom?

Herbert Jag skulle gärna kyssa en spetälsk, om han därav tillfrisknade.

2 *spetälsk* Det vet du att han inte gör. Alltså slipper du kyssa honom. Och var glad för det.

4 *spetälsk (utan att bry sig om den föregående)* Eller fruktar du något? Kanske fruktar du att prata för mycket? Har du kanske något att dölja?

Herbert Din förbannelse har gjort dig klarsynt.

4 *spetälsk* Var ej rädd för mig. Om du är klok är du även klarsynt. Jag är oskyldig men vet ändå allt. Är du klok kan du rädda drottningens liv åt de spetälska.

Herbert Nu känner jag igen dig.

4 *spetälsk* Avslöja mig inte, på det att Isolde må leva.

Herbert Jag hänger med.

1 *bålförrättaren* Bålet är klart. Nu fattas bara det stekta köttet.

2 Här kommer det inrullande på bödelskärran.
(*Bödelskärran rullas in. Isolde är ensam därpå med bakbundna händer.*)

3 Nu ska du få brinna för att du vågat älska, fagra jungfru.

Isolde Jag brinner gärna för den, ty jag står för den, men ingen av er vågar stå för er kärlek till er drottning, eller också har ni ingen, ty eljest skulle ni rädda henne.

1 Det spelar ingen roll vad du säger, drottning, för du blir bränd ändå.

2 Och det ska du vara glad för. Ty det finns värre straff än döden.

Marke (har kommit in) Vad står ni och palavrar för? Ingen munhuggning med drottningen! Hennes fall är klart, och domen står fast. Verkställ bara, och inget käbbel.

1 Han vill verkligen offra sin egen hustru.

3 Bara för en ynkelig kyss' skull!

2 Det är orättvist!

Isolde Så gör något åt saken då, era bödlar och dödgravare!

2 Vi gör bara vårt jobb, och det har vi betalt för.

Isolde Era samveten ska ge er betalt för att ni tog betalt för era jobb!

1 *spetälsk* Lyssna inte på henne! Hon är en häxa!

Marke Den spetälske har rätt! För upp henne på bålet!

2 Kom med nu, flicka lilla, till din egen spektakulära avrättning!
(*Hon förs ner från kärran och upp på bålet.*)

2 *spetälsk* Ingenting kan konkurrera med din centrala ställning för all uppmärksamhet!

3 *spetälsk* Du blir ett levande spektakel för alla tider!

5 *spetälsk* Säg hellre dött, för hon lär knappast överleva sitt apotheos.

Marke Vad väntar ni på, era likmaskar? Sätt facklan till bålet och få det undanstökat!

1 *spetälsk* Hon har rätt till en förbannelse först.

2 *spetälsk* Ja, hon har rätt att förbanna hela mänskligheten först.

3 *spetälsk* Låt oss höra hennes förbannelse!

Isolde (bakbunden på bålet) Jag älskar blott. Därför kan jag ej förbanna. Jag förlåter er som ville min död och åstadkom den, ty jag dog bara för min kärlek, och det var den värd. Tänk på det, alla ni som aldrig har älskat, och du, konung Marke, som mördar din fru för att hon vågade vara kär.

Marke Nog av! Sätt fyr på bålet!

Isolde Hör mig först, kung Marke! Jag älskade även dig, men du gav mig hat i stället för kärlek. Jag ville ge dig liv, men du gav mig bara döden som lön därför. Du kunde ha fått barn med mig om du ville, men du valde att abortera alla okoncepterade foster. Jag beklagar dig, kung Marke, ty du kommer aldrig att kunna leva.

Marke Nog av!

5 *spetälsk* Hör häxan till slut!

Isolde Jag förbannar ingen. Jag välsignar alla. Och jag välsignar även dig, kung Marke, ty jag älskade dig verkligen.

Marke Hon vill bara väcka ont blod och uppror!

1 *spetälsk* Nej, hon vill bara leva!

Herbert Ett ögonblick, mina herrar! Min konung! Förvisso är ni värd all heder och ära för det att ni vill avrätta drottningen för hennes oacceptabla förbrytelser, ty det är alla totalt överens om, att äktenskapsbryterskor är värda den allra hårdaste tänkbara digra bestraffning som finnes: det finns inget svek som är värre. Men då måste jag ställa frågan: är detta att brännas på bål ej väl mildt? Är hon ej värd ett strängare straff?

Marke Ädle pilgrim, om du känner till något grymmare straff, så sjung ut.

Herbert Om det finns något straff som är värre än döden, så ser vi det alla framför oss just nu. Här ibland oss finns en grupp av spetälska. Hur vore det att ge henne åt dem och så låta dem få en högst lämplig livsledsagarinna? Låt henne med dem leva evigt i nesa, förnedring, tortyr och misär utan like. Låt dem få förnedra och nedsmutsa henne, som hon har förtjänat det genom att själv göra så med sitt äktenskap. Låt dem få missbruka henne i hämningslös frihet, just så som hon missbrukat sitt goda namn och sin ställning. Låt skökan få bli dessa spetälskas livegna slav, tills hon dör av den sjukdom de har, den mest gräsliga av alla åkommor. Är det ej rättvist, kung Marke, att så låta horans orättvisa skönhet bli missfärgad genom en gradvis förödande krypande utvärtes sjukdom?

Marke Din klokhets, du heliga pilgrim, är minst sagt förunderlig och imponerande. Må ditt ord genast bli verklighet! Tag henne, spetälska missfoster! Kränk henne, ni miserablade av alla människor, och gör henne mer miserabel än ni! Låt mig slippa få se hennes skönhet och ljusa behag en gång till! Raka av henne håret och håll henne flintskallig ständigt! Låt skabben och frätande sjukdomen gradvis ta kål på den falska förförerskan! Aldrig vill jag mera se det fördärvliga stycket! Ge över den otrogna åt de eländiga missfostren! Håll henne ständigt i rep, och bevaka vart steg som hon tar, ty hon kan annars bli lika otrogen er som hon har varit mig. Slit den slinkan med hälsan!

bödeln (befriar Isolde) Var tacksam, min drottning. Ni fick då behålla ert liv.

1 spetälsk Vem av oss skall få ansvaret för henne? Hon är för vacker för någon av oss.

2 spetälsk Låt den blinde få hålla i koppel!

3 spetälsk Ja, det är då rättvist. Ge henne åt uppkomlingen. Han kan ändå ej ha några ögon för henne.

5 spetälsk Du får härmed det tyngsta ansvaret här, att få hålla Isolde i koppel. Hon tillhör oss alla, men om du tar dig några friheter med henne är du förlorad.

(Den 4-e spetälske får repet som Isolde är bunden med. Han förs fram till henne.)

4 spetälsk Frukta inte, beklagansvärda kvinna. Jag skall skydda dig med mitt liv. Ingen skall få röra dig mera.

Isolde Du verkar vara hederlig, du blinde spetälske, i motsats till hela världen för övrigt.

4 spetälsk Tacka min sjukdom för det.

Marke Ge er av nu, eländiga, och kom aldrig mer för min syn med den olyckan! Missbruka henne till döds, och kränk henne ihjäl med de lemmar ni har, om ni har några kvar, som ej helt ruttnat bort.

1 spetälsk Vi skall bättre förvalta er drottning än riket har gjort.

Marke Det är nog. Ge er av!

Herbert Får jag visa er vägen till staden Jerusalem?

4 spetälsk Du endast kan visa oss rätta vägen till ljusare världar än denna.

2 spetälsk Kom med oss, du helige pilgrim, om du ej är rädd för vår sjukdom.

Herbert Jag skall bli er vårdare.

Isolde Känner du även till vägen till paradisyckan?

Herbert Den blinde har nyckeln.

Isolde Vem är han?

Herbert Det ser du när han öppnar fönstrena.

Isolde För sin själs ögon?

Herbert Har du icke anat hans hemlighet?

Isolde Jo, men den var alltför underbar för att mer än kunna drömmas om.

4 spetälsk Håll dig i skinnet, din slyna! Du är nu för gott en av oss!

Isolde Aldrig var jag mer villig att anförtro mig åt en man än åt dig, arme blinde och spetälske usling!

4 spetälsk Jag skall skydda dig mot de andra.

Isolde Och pilgrimen skall skydda oss alla mot hela världen.

Herbert Så låt oss nu gå innan konungen ångrar sig. Kom, kära spetälska! Följ mig nu, så skall jag leda er rätt, och min pilgrimsstav skall visa vägen till lyckan och friden i det fjärran heliga landet, där allt är blott kärlek och salighet.

1 spetälsk Ljug lagom, pilgrim. Vi känner vår värld mycket bättre än ni. Och i motsats till den så behöver vi ej illusioner.

(De spetälska drar bort med Isolde och Herbert.)

Marke Är hon därmed ute ur mitt dystra liv? Är blott denna patetiska ensamma ungarl nu kvar av det praktfulla hovs stora lyckliga äktenskap som jag en gång var nog galen att hoppas på? Allt är förlorat, och kvar är blott skuggan av denna ruin av mig själv. Ändå vet jag: hon skall en dag komma tillbaka. Det känner jag på mig. Så lätt släpper ödet ej greppet om den som hon en gång har utvalt för sin oerhörda tortyr. (går)

1 balförrättaren Så gjorde vi ändå allt förgäves.

2 Inget bål den här gången heller.

3 Det är bara att plocka ner och börja om ifrån början.

2 Till nästa gång.

1 När nu det sen blir.
3 Sätt fart, pojkar! Jag vill ha lunch idag!
(de tar i tu med att desarmera bålet)
(Scenen glider åt sidan och visar åter de spetälska, Herbert och Isolde.)
1 spetälsk Så är du nu en av oss. Var välkommen till friheten!
Isolde Man har lovat mig att ni uppför er som gentlemän.
2 Spetälska behöver inga löften och ännu mindre hålla några.
4 Pass på! Hon är min! Jag är blind! Ni gav henne åt mig!
3 Ja, låt den blinde få hantera henne i fred. Han slipper se att hon är
puckelryggig, enögd och full av akne.
5 Huvudsaken är att hon kompletteras med vår riktiga sjukdom!
(De spetälska skrattar rått och fruktansvärt.)
Herbert Slut på teatern! Torget är fritt, och kungen har gått! Av med kåporna!
(Alla de spetälska tar av sig kåporna. De är alla friska vackra unga män.
Till sist tar även nr 4 av sig glasögonen och kåpan. Det är Tristan.)
Isolde Det är Tristans egna män!
Herbert Förlåt maskeraden, min drottning, men ert liv hängde på den.
Isolde Och Tristan!
Tristan *(tar henne i famn)* Min älskade! Kan du förlåta mig ett så allvarligt skämt?
Isolde Endast dig kunde jag förlåta sådana fasoner. *(Hon kastar sig i hans famn.)*
Herbert Ingen tid att spilla! Vi måste genast bort härifrån! Iväg! Ut till friheten!
alla Till friheten bortom samhället och lagen!
(Alla ger sig av under god och upprymd för att inte säga entusiastisk stämning,
Tristan och Isolde med armarna om varandra.)

--- *(Här kan det vara lämpligt att lägga en paus i föreställningen.)* ---

Akt IV scen 1. Pastoral idyll i skogen med en hydda.

Tristan Teatern är någonting alldeles underbart. Allt som världens herrar gör omöjligt för oss genom inskränkning av rörelsefrihet och trista lagar blir den friaste av möjligheter om man spelar blott teater. Där är fantasin den enda lagen, och det finns ej väggar eller horisonter som begränsar eller som förnedrar rörelsefriheten i den fria tanken, som av nödtvång måste vara fri för evigt. Människan är fast i sina lagar, hon har själv begravt sig levande och lever självmordsaktigt och självdestruktivt blott för att sjukt begränsa sina möjligheter. Men ej någon mänsklig lag rår på naturen. Den är evigt fri och levande som tanken. Därför är den mänskans enda rätta hem. Ej finns alternativ som ej är sjukliga och dödliga.
Isolde *(kommer ut ur hyddan)* Min vän, du tycks ha sovit gott.
Tristan Vem kan väl göra annat? Vi är fria. Kärleken är vår. Vad kan vi mer begära?
Isolde Jag har ännu inte blivit moder.
Tristan Tålmod. Naturen sköter om den saken.
Isolde Ännu kan jag ej begripa hur ni kunde genomföra kuppen genom lepramaskeraden.
Tristan Det var lättare än väntat. Det var blott att vara konsekvent i våra roller.
Isolde Ingen anade ett skvatt, kung Marke minst av allt.

Tristan Han sörjer säkert nu sin fallna drottning, som han skrotat själv, och som ger honom dåligt samvete.

Isolde Han vore ännu mer olycklig om han visste sanningen.

Tristan Den får han aldrig veta, lika litet som jag själv.

Isolde Vad menar du?

Tristan Jag vet ej vem jag är. Det har jag aldrig vetat. Jag är hittebarn. Man gav mig namnet Tristan, som betyder Sorgbarn. Ingen vet det minsta om min härkomst. Därför tog kung Marke mig till sig och tog sig an mig som sin egen son.

Isolde Vi delar samma öde då. Jag vet ej heller vem min far var.

Tristan Vem var då din moder?

Isolde Morgan le Fay, den svarta skotska häxan.

Tristan Men du är ju blond?

Isolde Ja, min fader måste rimligen ha varit något av min faders motsats.

Tristan Och Brangwayne vet heller ingenting?

Isolde Hon har väl sina aningar. Hon tror jag är kung Arthurs dotter och att prästen Merlin var min morfar.

Tristan Skulle då din moder ha förfört kung Arthur?

Isolde Ja. Hon födde tvillingar. Min tvillingbror var lika mörk som jag var ljus.

Tristan Vem var han?

Isolde Den mest ambitiösa av kung Arthurs riddare. Han grundade sin karriär på den förmätenheten att han var oäkta son till Arthur.

Tristan Var det då Sir Mordred?

Isolde Ja.

(En munk nalkas långsamt.)

Tristan Vi har besök.

Isolde Vem är han?

Tristan Ingen aning. Jag har aldrig sett honom förut.

Isolde Han verkar hederlig.

munken Herr riddar Tristan?

Tristan Ja.

munken Jag hörde rykten om att ni här levde fredlös i den fria skogen. Jag har ett bud till er, om jag får delge er privat.

Tristan Vem är det från?

munken Från Winchester och Glastonbury.

Tristan Och vad gäller det?

munken Statsangelägenheter.

Tristan Jag har ingenting med samhället att göra.

munken Men det lär ni ändå få.

Isolde Jag går, min käre. Du får tala med den munken ensam.

Tristan Det är säkert ingenting att bry sig om. *(Isolde går.)*

Nå, min vän, vad gäller saken?

munken Mitt ärende är svårt. Alltsedan konung Arthurs död har vi haft oreda i landet. Det är sönderslitet av inbördeskrig och anarki, envar är sig själv nog och sin egen herre, och ej någon har förmått ge landet fred och axla konung Arthurs börda.

Tristan Tur att ni då finns, som inom klostrens fristads hägn kan föra civilisationen vidare.

munken Men vi har aldrig givit upp. Kung Arthur efterlämnade en son.

Tristan Det har jag ej hört talas om.

munken En äkta son med drottning Guinevere.

Tristan Sir Mordred var en annan son men en bastard, om alls han var en son.
munken Och tvilling med Isolde. Ja, vi känner till allt om Morgan le Fay, hur hon förförde konung Arthur och gav liv åt tvillingbror och syster. Men Sir Mordred är nu död en gång för alla.
Tristan Så historien är sann?
munken Tyvärr.
Tristan Varför tyvärr?
munken För att vi nu har funnit konung Arthurs äkte son. Han gick förlorad såsom pojke, då han följde med strandhuggande fenikier till södern. Men omsider återvände han och gjorde konung Marke stora tjänster i hans Cornwall.
Tristan Munk, vad är det du vill säga?
munken Konung Arthur gav sin son ett melankoliskt namn, ty genom Lancelotaffären blev hans förhållande till drottningen en olycklig historia. Pojkens namn – det tror jag ni kan gissa.
Tristan Säg det, fasansfulla helvetesbudbärare!
munken Jag utför blott min plikt. Jag uppsökt er för att be er besöka prästerna i Winchester för att eventuellt där acceptera Englands tron....
Tristan (vacklar, slagen) Det är för mycket!
munken ...som Tristan, konung Arthurs ende son.
Tristan Jag trodde jag var lycklig. Nu har jag förlorat allt!
munken Du tänker på Isolde?
Tristan Du har helt förstört vårt äktenskap och i dess ställe gett mig blodskam!
munken Nej. Din fru har du förlorat, men i stället har du fått en syster. Och för resten: hon är blott din halvsyster.
Tristan Blodskam är det lika fullt!
munken Min son, jag kan ej säga dig hur ledsen jag är över detta. Men jag ber dig: tänk på landets väl. Det måste ha en konung. Du är enda kandidaten.
Tristan Jag skall komma ner till Winchester och tala med din orden. Men jag kan ej lova att jag antar ert erbjudande.
munken Du är den enda som kan göra det. Det finns ej någon annan.
Tristan Ni ger mig en krona men berövar mig min lycka. Det är inte någon god affär. Och därtill har ni ej gått hederligt till väga. Ni har redan hänsynslöst berövat mig min lycka. Bara därför är det möjligt att jag vägrar acceptera en så ojuste krona.
munken Ni skall få all den betänketid som ni behöver.
Tristan Jag skall komma med er på ett villkor: detta får Isolde inte veta något om. Aldrig får hon veta att hon älskat med sin egen broder.
munken Detta gjorde ni i okunskap. En sådan kunskap skall hon skonas från.
Tristan Till varje pris!
munken Till varje pris.
Tristan Då kommer jag med er. Jag tillhör er. Gör med mig vad ni vill. Låt mig blott ge min Herbert instruktioner. *(blåser i ett horn)*
munken Ert ord, Tristan, är vår lag. I allt skall det bli som ni vill.
Herbert (inträder) Vad är det, Tristan?
Tristan Herbert, något alldeles förskräckligt har nu timat.
Herbert Vem är han?
Tristan En munk. Han är oskyldig. Endast ödet bär all skuld för våra lidanden. Jag måste skiljas från Isolde.
Herbert Vad är detta?
Tristan Det har kommit fram, att vi är syskon. Men det får hon aldrig veta, Herbert.

Herbert Bror och syster?
Tristan Ja.
Herbert Och vem är ni då barn till?
Tristan Konung Arthur. Denne munk har kommit hit för att erbjuda mig kung Arthurs tron och spira.
Herbert Men det är ju underbart!
Tristan Nej, Herbert, inte för Isolde. Allra minst för mig. Men hon får aldrig veta det. Blott det kan rädda henne.
Herbert Vad vill du att jag skall göra?
Tristan Säg henne att jag har lämnat England för att mottaga en kungakrona utomlands. Säg henne att jag återskänker hennes liv och ställning. Återbörda henne till kung Marke. Säg till honom hela sanningen i enrum. Då skall han förstå. Och då skall han förstå att även tige för Isolde.
Herbert Och vart reser du?
Tristan Jag reser bort för att ej mera återvända. Resten av mitt liv skall bli en pilgrimsfärd till ingenstans, i bästa fall bort från mig själv.
Herbert Ett bittert öde, Tristan. Får jag följa med dig?
Tristan Ja, men inte ännu. Återbörda först Isolde.
Herbert Ja, min vän. I allt skall det bli som du vill.
Tristan Jag visste att jag kunde lita på dig. (*till munken*) Det är dags. Ju förr vi får det hela undanstökat, desto bättre.
munken Ni är verkligen kung Arthurs son, min prins.
Tristan Och det skall bli min död. Farväl, min vän. Du kommer att få bud från mig från Winchester.
Herbert Mig kan du alltid lita på. Farväl.
Tristan Farväl. (*Tristan och munken går.*)
Herbert Där gick ett brustet hjärta. Att vi aldrig fattade, att de var syskon! Det förklarar allt. Nu gäller det att bara hålla masken. Om Isolde skulle fatta saken skulle hennes hjärta brista.
Isolde (*kommer in*) Herbert? Ensam?
Herbert Ja, dess värre.
Isolde Var är Tristan?
Herbert Isolde, han har kallats bort på ödets vägar.
Isolde Vad menar du? Han är min!
Herbert Inte längre.
Isolde (*ifrån sig men behärskad*) Vad skall detta betyda? Har Tristan lämnat oss? Med den där skenhelige munken?
Herbert Hans ärende var att smörja Tristan till kung i Winchester.
Isolde Utan mig?
Herbert Tills vidare. Det blir en senare fråga.
Isolde (*tror inte sina öron*) Jag kan inte fatta det. Kommer en munk och erbjuder Tristan makt och pengar, och Tristan faller för det? Det är omöjligt!
Herbert Han kanske kommer tillbaka.
Isolde Försök aldrig ljuga för en kvinna, Herbert. Kvinnor kan ljuga för män, ty om de genomskådar det är de för finkänsliga för att tala om det. Men män kan aldrig ljuga för kvinnor, ty vi genomskådar det hänsynslöst.
Herbert Isolde, förlåt mig, men jag förstår själv inte riktigt vad som har hänt.
Isolde Du undanhåller något.
Herbert Nej.

Isolde Mera lögner! Kan du inte prata längre utan att släppa ut grova grodor i form av erbarmliga lögner? Har du blivit korrumperad, Herbert?

Herbert Nej.

Isolde Den här gången tror jag dig. Det är något annat. Men Tristan har svikit mig. För vad? Vad utom makten kan lura en man bort från hans kärlek?

Herbert Det är inte som du tror, *Isolde*.

Isolde (rasande) Säg mig då hur det är!

Brangwayne (störtar in) *Isolde!* Min härskarinna! Det är mitt fel!

Isolde Vad är nu ditt fel, *Brangwayne*?

Brangwayne Kung Marke! Jag visste inte att han spionerade på mig! Han har upptäckt er! (*buller utanför*)

Isolde Hur kunde denna undanskymda plats i den friaste naturen så plötsligt råka ut för alla världens politiska våldtäkter?

Brangwayne Rädda er, min fru! Han är rasande!

Marke (störtar in med sina krigare) Här är hon! Vår jakt är slut! Den här gången skall vi inte släppa villebrådet ifrån oss! Din infernaliska falskhet har lurat oss för sista gången, *Isolde!* Nu är det slut med ditt helvetiska gyckelspel!

Herbert Stick ditt svärd i skidan, kung Marke, och svälj din vanvetts fradga! Det är inte som du tror. Tristan är inte här.

en grov soldat (som med de andra redan bakbundet Isolde) Vad skall vi göra med henne?

Marke Bränn henne på bål, men inte här! Stegla henne, men låt henne springa gatlopp hem först mellan alla hallickar i England! Våldta henne ihjäl! Gör vad fan ni vill med henne, bara ni befriar mig från henne för gott!

Herbert Min konung, ett ord privat.

Marke Sjung ut, din förbannade medbrottsling till världens infamaste promiskuitet!

Herbert Inte inför *Isolde*.

Marke Vad är för starkt för henne, som sätter horn på hela världen?

Herbert Sanningen, kung Marke.

Marke Vad vet du som inte jag vet?

Herbert (tecknar åt Isolde)

Marke Nåväl, för ut henne! Utom hörhåll!

(Isolde förs bunden ut. Brangwayne följer henne förtvivlad.)

Brangwayne Allt är mitt fel, min fru! Jag visste inte att man följde mig!

Isolde Ingen är skyldig till mitt eget öde, *Brangwayne*. Man lär sig av sitt offerskap. Det är allt. (*De går ut.*)

Marke Nå, Herbert. Jag väntar. Vad du än säger kan du inte försvara dem.

Herbert De är bror och syster och visste inte om det själva.

Marke (häpnar) Vad säger du!

Herbert De är oskyldiga till sin okunskap om sitt syskonskap. När Tristan fick veta det lämnade han *Isolde* genast. Jag lovade honom att *Isolde* aldrig skulle få veta om det.

Marke Vilken tragisk uppenbarelse mitt i min mest ohejdbara vrede! Bror och syster! Naturligtvis! Det förklarar allt! De var som syskon! Därför var de så lika varandra! Att jag inte fattade det! Vem var då deras fader? Vem är sonen jag har uppfostrat som min egen?

Herbert Det är kung Arthurs egen förlorade son.

Marke I sanning märkligt är det vad du uppenbarar. Ja, jag hörde sagan om kronprinsens olyckliga försvinnande. Det var drottning Guineveres fel. Hon var så slarvig. Man trodde fenikiska sjömän hade tagit honom. Var det så?

Herbert Han återvände hit för att återfinna sin identitet. Han fann den aldrig. Men han fann sin syster.

Marke Som han generöst gav mig till hustru, som om han omedvetet förstod att hon var hans egen syster. Alltså är Isolde även kungadotter?

Herbert Ja, med annan moder: Morgan le Fay.

Marke Den berömdaste av häxor. Därifrån fick Isolde all sin oerhörda läkekonst. Men hon tog avstånd från sin moder för att praktisera läkekonst i stället. Det var hennes öde. Hon var alltför god både för sin moder och för sin make. Tristan, hennes bror, allena var av samma kvalitet. (*gråter*) Jag är förkrossad! Vad har jag gjort!

Herbert Allt kan ännu bli bra. Tristan gav mig rätt recept. Ta hand om vår Isolde. Giv henne en fullständig återupprättelse som din drottning. Tristan ställer inga anspråk på henne mer.

Marke Dock är de bara halvsyskon, och de har älskat med varandra. Det lär de ej glömma. Och Isolde vet inte att de är syskon. Hon är omedveten om sin blodskam. Hon kan vilja ha tillbaka Tristan. Endast han har älskat henne.

Herbert Konung Marke, återfall icke i dina destruktiva paranoior! De har lidit nog!

Marke Du har rätt. Men de får aldrig träffas mera. Det är mitt enda villkor. Isolde och Tristan får aldrig mera se varandra.

Herbert Känner jag Tristan rätt skiter han i Arthurs krona och lämnar England. Du kan vara trygg, kung Marke. Han är alltför medveten om sin blodskam.

Marke Ja, jag tror dig, Herbert. Han var alltid alltför samvetsöm. Han klarar ej sitt eget samvetskval. Jag tror ej heller att han någonsin mer kommer hem tillbaka. Vi har nog förlorat honom. (*ropar an sina män*) Karlar! Befria Isolde! Hon är oskyldig!

(*Männen kommer in med Isolde och Brangwayne. Isolde befrias.*)

Isolde Har jag fått en så skicklig advokat?

Marke Isolde, du är fortfarande min drottning. Kan du förlåta mig alla mina oförrätter och övertramp?

Isolde Jag tror inte mina öron. Allt har hänt idag som aldrig kunde hända. Det är ju jag, min konung, som bedragit dig.

Marke Du visste icke vad du gjorde. Jag visste icke heller vad jag gjorde. Men du gjorde dig allenast skyldig till ungdomlig kärlek. Mina brott var värre: våld och övervåld, förnedring och förtryck och tyranni! Förlåt mig, älskade Isolde! (*omfamnar henne ömt och gråtande*)

Isolde Du är då det största av alla barn! Naturligtvis förlåter jag dig.

Marke Så följ då med mig hem tillbaka, hem till hovet, festerna och glädjen! Ty nu skall du aldrig mer behöva lida något ont! Du är nu höjd på livstid över varje tänkbar misstanke! Nu är du min, vår världs mest avgudade drottning, och jag skall beskydda dig mer troget än den mest självutplånande hund!

Isolde Och Tristan?

Marke (mörkt) Han har lämnat dig.

Isolde Jag vet. Det är det oförklarliga, det mest förunderliga av allt. Vet du varför?

Marke Han fick ett bättre erbjudande.

Isolde Det är vad man säger mig. Men jag tror det inte. Här föreligger ett mysterium, som blott ni män är underkunniga om, och som vi kvinnor ej fått tillgång till.

Marke Ni har det bättre i er lätta okunnighet.

Isolde Brangwayne, låt oss följa männens nycker och bida vår tid. De tycks trots allt ont de gjort oss bara vilja oss väl. Tids nog får vi veta vad de döljer för oss. Vi har ju vår list och alltid sista ordet. Led mig ut, kung Marke, till ditt hov, till festerna och glädjen. Vi skall ta allt gott i anspråk. Men tro aldrig mer, min herre, att ni kan brista i

respekt för en kvinna. Hon är mycket mera än vad någon man kan tro.

Marke Ni är min härskarinna, nu och för alltid. Var min överman, du ofelbara kvinna, och led mig rätt, på det att jag aldrig mer må begå några dumma misstag.

Isolde Jag tror bestämt ni börjar roa mig, kung Marke.

(De går ut, Isolde och Marke ledande varandra. Herbert och Brangwayne följer efter, artigt diskuterande.)

Scen 2. Trädgård framför ett palats med balkong ovanför.

(Herbert och Brangwayne kommer från motsatta håll. De möts och fattar varandras händer.)

Herbert Jag är glad att ni kunde komma.

Brangwayne Någon gång kan jag komma hit, och kanske ni någon gång kan komma till Cornwall.

Herbert Hur är det med Isolde?

Brangwayne Jag vet inte.

Herbert Vad menar ni?

Brangwayne Jag känner henne inte längre. Hon har blivit en staty, som om hennes själ har frusit till en isklump. Hon är vackrare än någonsin men blott en skugga av sig själv, en livlös avbild, som om hon var nöjd med att få spela rollen av vårt lands galjonsfigur och inget mera.

Herbert Talar hon då aldrig mer om Tristan?

Brangwayne Hon har inte glömt sin älskare. Hon kan ej glömma honom, ej förstå honom och ej förlåta honom.

Herbert Alltså anar hon ej sanningen. Det får hon aldrig göra.

Brangwayne Det förstår jag fuller väl. Men hur är det med Tristan?

Herbert (suckar) Han är helt förbi, en vilsen och förlorad själ, som helt förlorat all kontroll över sitt öde och sig själv, sitt liv och all sin jämvikt. Han är kroniskt desperat och alldeles förtvivlad.

Brangwayne Var det därför du ej ville se mig i hans sällskap?

Herbert Ja, bland annat därför. Och jag ville inte öka hans osalighet och smärta med att visa att vi har kontakt med dig.

Brangwayne Hur yttrar sig hans oro?

Herbert På vartenda tänkbart sätt. Han kastar sig blint ut i digra krig och struntar i försiktighet, som om han levde blott för att ta risker. Han har ingen måttlighet och dricker sig allt oftare berusad. Och han sover dåligt. Ofta hör jag honom rasa blint om nätterna, när han går upp och skriker ut sin ensamhets förtvivlan....

(Tristan visar sig på balkongen under fullmånens sken.)

Tristan Varför får blott vargar yla? Varför är det hundar förbehållet att få skälla åt den stackars månens bleka spöklighet?

Herbert (sänker rösten) Pass på! Där är han! Detta är ännu en av hans verkligt dåliga och olidliga nätter.

Tristan Varför fick jag inte leva, älska och ha roligt, hänge mig åt ytlighet och lyckans lustiga fåfänglighet som alla andra? En blott fick jag älska, en blott var god nog åt mig, en enda fann jag som jag kunde lita på, och ödet gav oss blodskam som sin lön. Hur kan ett sådant öde existera om det är så orättvist?

Brangwayne Han lider värre än Isolde.

Tristan Vi var ju bara syskon! Ej ens det: vi var ej mer än halvsyskon! Men så naturlig kändes all vår kärlek, och så äkta var den, så väl passade vi för varandra, att det grymmaste av öden måste sätta stopp för vår förbindelse för evigt med en grymhet

värre än den rasande kung Markes! Varför fick vi alls då älska, varför tilläts vi så väl få lära känna och gå in på djupet på varandra, om det bara var för att det grymmaste av öden måste säga stopp?

Brangwayne Är det på detta sättet varje natt?

Herbert Ja, nästan.

Tristan Jag levde blott för dig, i dig, med dig, Isolde! Utan dig är jag mer miserabel än ett lik, än Nilen i uttorkat skick, än havet utan vatten, än en kropp förutan själ. Jag lever ej förutan dig, Isolde. Jag blott suktar, rasar och förtvivlar. Utan dig är jag förlorad, och jag kan då bara kasta bort mitt liv. (*vänder för att gå in igen.*)

Herbert (ropar försiktigt) Tristan!

Tristan Är det Herbert? Vad gör du där nere i trädgården? Tjuvlyssnar på min osalighet?

Herbert Du är inte ensam.

Tristan (anar något men vågar inte tro det) Vem är med dig?

Brangwayne (träder fram i månljuset) Jag är er livlina med Isolde, Tristan.

Tristan Brangwayne! Är Isolde lika osalig som jag?

Brangwayne Ja, men på ett annat sätt.

Tristan Berätta!

Brangwayne Hon är frusen ända in i själen.

Tristan Så hon anar ingenting?

Brangwayne Hon vet ej något om er hemlighet.

Tristan Låt det förbli så. Låt mig få förgås med sanningen. Vi drager söderut i morgon, Herbert. Burgund söker allierade mot Lothringen. De är i underläge. Där kan vi ha chansen att få äntligen gå under med den äran.

Brangwayne Tristan, ni är bara halvsyskon! Ni har rätt att leva för er kärlek båda två!

Tristan Vi lever bara när vi möts, och vi får aldrig mötas.

Brangwayne Ingenting är någonsin omöjligt.

Tristan Lura barn med dina illusioner, fåfänga Brangwayne. Jag kan ej äga några illusioner mer, ty jag har älskat mera än vad som var hälsosamt.

Brangwayne Giv aldrig upp din kärlek, Tristan!

Tristan Nej, den dör med mig. Kör bort den stackars kammartärnan, Herbert. Hon gör ingen nytta. Hon blott river upp mitt hjärta så att det med större smärta blöder mera.

Herbert Det är vad jag fruktade. Kom in, Brangwayne. Du måste återvända till Isolde, men berätta ingenting. Din tystnadsplikt inför Isolde är total om Tristans öde.

Brangwayne Ja. Jag är bedrövad över att jag gjorde mera ont än gott.

Herbert Det är ej ditt fel. Kärleken är sådan.

Brangwayne Jag kan inte dröja kvar. Farväl.

Herbert Farväl, du trogna kvinnohjärta. (*Brangwayne går.*)

Tristan Livet gör ej någon nytta mer för oss som har berövats det. Jag står fast vid mitt beslut. I morgon reser vi till kriget.

Herbert Tristan, du blott flyr från ödet och blir därmed bara mera fast däri!

Tristan Så låt det döda mig, så att jag slipper det.

Herbert Jag följer med dig, Tristan, och beskyddar dig vad du än gör, för jag tror ej att det är meningen att du skall dö..

Tristan Då dör jag bara desto säkrare. Det gör vi alla. Sov nu, om du kan, min vän. Själv kan jag aldrig sova mer. (*går in*)

Herbert Osalige beklagansvärde furste! Likväl tror jag att hans öde ännu kan bereda honom överraskningar i gynnsam riktning. Ty det är ju vad vårt öde är, dess innersta

natur, vad det är till för. Ödet ensamt klarar ut och löser vad vi människor är alltför självcentrerade för att ta tag i till vårt eget bästa. Kanske rentav kriget kan erbjuda Tristan något? Vi får se. (*går in*)

Scen 3.

1 *soldat* Segern är vår! Vi har erövrat staden! Blott trettio riddare lyckades eliminera de väletablerade skurkarna och deras gruvlige hemske tyrann!
2 Det var tappert men dumdrigt, och vi fick ej staden billigt.
3 Tack vare den sårade Tristan så fick vi den ändå på fall.
2 Är han döende?
3 Nästan. Den lansens han fick i sin sida var vässad och skarp.
2 Kan han klara sig?
1 Det får vi se. Men han är icke den som ger upp. Se! Här kommer de bärande med honom.

(*Tristan förs in på en bår, svårt blödande.*)

Rudolf Håll ut, käre Tristan! Du är icke döende. Segern var dyr men den bästa av segrar.
Bertrand Vår syster är här. Det finns ingen som kan vårda sårade riddare bättre än hon.
Tristan Det finns endast en enda som kan bota mig, och hon är icke här.
system Var är riddaren som gav sitt liv för vår frihet och stadens befrielse?
Rudolf Här är han, syster. Han väntar på dig. Han är illa därän.
system Ja, jag ser det. (*slår sig ner på knä vid hans bår och undersöker honom*)
Han har fått ett djupt sår som är mycket allvarligt, men hans fall är icke hopplöst.
Tristan Jag känner, min vän, att du har undergörande händer.
system Det är mitt livs gåva.
Tristan Men ändå vet jag en som är mycket bättre än du, och hon ensam kan bota mig helt.
system Det finns inget sår som ej kan botas.
Tristan Jo, skador i själen. Om än du kan stämma mitt blodflöde kan du ej hindra min själ från att blöda ihjäl.
system Ingen kan bota sådana plågor.
Tristan Det finns faktiskt en. Hon är blond och från Irland.
system Tills vidare får du dock nöjas med mig, ty det finns ingen annan. Bandage! Jag behöver bandage! (*Hon passas upp, och hon rengör såret.*)
Tristan Synd att jag ej fick dö när jag ändå höll på.
system Ingen dör när han själv vill. Man dör när man icke är mogen och ännu har allting att leva för, eller man dör alltför sent när man re'n överlevat sig själv.
Tristan Du är klok som min älskade.
system Har du en maka?
Tristan Nej, vi fick ej älska varandra. Kan du tänka dig något grymmare? Aldrig har två så varmt älskat varandra som vi, men vi skildes av livet och icke av döden men mera bestämt och fatalt än av självaste döden
system Vem var hon?
Tristan Min syster Isolde.
system (*hejdar sig*) Så du har en älskade som du ej fick och som heter Isolde?
Tristan Ja.

system Mitt namn är även Isolde.
Tristan Ditt namn är Isolde?
system Jag kallas Isolde med de vita händerna.
Tristan Då kan du bota mig, om ditt namn verkligen är som min älskades.
system Jag är din sjuksyster, och jag skall bota dig. Lita på mig.
Tristan Du är mörk, men du har goda händer. Jag litar på dig.
system Överlåt dig åt mig, och allting skall bli bra. Du är överansträngd och behöver få sova. Vad din kropp behöver är vila.
Tristan Din ljuva massage är som balsam för själen.
system Jag kan mina konster. Glöm bort dina plågor och slut dina ögon. Du måste få sova.
Tristan Så kom då, välsignade vila, och låt mig få slippa min ångest! Kom, sömn, och befria mig från digra ansvaret över mitt liv! Låt mig bara få sova och glömma och slockna....*(somnar uttröttad)*
system Han sover.
Rudolf Kan du bota honom?
system Ja, men jag behöver tid.
Bertrand Du har all tid i världen. Han kan ej springa ifrån dig så länge han är skadskjuten.
Rudolf Vi vill gärna ha honom till svåger. Tror du du kan klara det?
system Det kommer helt an på honom.
Rudolf Naturligtvis. Men dina chanser är goda. Du har samma namn som hans älskade, som han aldrig kan få.
system Vem är hon?
Bertrand Drottning Isolde, kung Markes drottning av Cornwall.
system Lita på mig. Jag skall klara honom. Han har ju ingen annan.
Rudolf Vi trodde nog det, syster. Han är din. *(de går)*
system Ett underligt öde har fört dig i min väg. Du fick ej din Isolde, men här har du en annan Isolde i stället, som kan göra allt för dig. Ty hon älskar dig redan. *(smeker hans ansikte)* Så som mina vita händer avlägsnar dina lockar från ditt ansikte må jag alltid avvärja varje fara mot ditt liv. Du är trygg hos mig, Tristan, så länge du lever.
(Hon sätter sig att vaka vid hans sjukbädd.)

Scen 4. En högtidssal.

Rudolf Detta är den största högtidsstunden för oss alla. Icke endast har vår käre vän från bortom havet ridderligt befriat oss från det mest gruvliga förtryck och givit oss och hela Burgund en respit för en betydlig framtid, men han har nu till på köpet valt att stanna kvar hos oss och skapa sig en framtid här som vår Isoldes egen make! Var välkomna, käraste bland brudpar, till er egen högtidsmiddag och vår livstids underbaraste bankett och höjdpunkt!

(Tristan och Isolde träder in som nyvigd brud och brudgum.)

Tristan Kära bröder, svågrar, vänner och kamrater, detta är i sanning något minnesvärt för evigt. Jag kom hit eländig och förtvivlad, utan hopp och mest beredd att dö. Jag ville offra helst mitt liv för någon god sak och fann då er stad belägrad och ert rike hotat. Gärna gav jag för er frihet och er framtid mitt förspillda liv. Men ödet ville annorlunda. Jag blev dömd till livet, jag fick inte dö men måste överleva, om dock med fatala skador, som jag icke själv förmådde bota. Men då uppenbarade sig vid min sida

denna ängel ifrån ovan, denna ljuvliga helbrägdagörerska, som förde mig igenom helvetet och ut till ljuset och tillbaka till nytt liv. Det är därför ej mer än rätt att hon och jag nu blivit ett.

(omfamnar henne. Alla jublar.)

Bertrand Detta är en ljuvlig dag för hela mänskligheten. Friheten är här och har nu blivit krönt av kärleken, den högsta makten i allt universum.

Isolde Ta det lugnt, min käre. Din konvalescens har bara börjat. Dina sår kan ännu när som helst gå upp, och du får inte rida på ett halvår.

Tristan Får jag älska dig?

Isolde Det får du, om du låter bli att blöda.

Rudolf Hela världen fröjdas inför detta äktenskap. Må det blott hålla länge i sin härlighet och pryda Frankrikes annaler i all evighet som början till en ny och bättre tid!

Bertrand Låt nu banketten börja! *(Alla sätter sig till bords, Tristan och Isolde bredvid varandra på hedersplatserna.)*

Rudolf Skål för brudparet!

Bertrand De leve!

alla Skål! Hurra! *(Alla skålar, dricker och jublar.)*

Herbert (intill Tristan) Så lyckligt var ej någonsin Isoldes bröllop.

Tristan Något nytt från Cornwall?

Herbert Ja. Brangwayne har varit här. Kung Markes drottning håller sig väl informerad om allt vad som händer här. Hon känner till ditt bröllop, men hon tiger. Hon har accepterat rollen som snödrottningen av Cornwall utan liv och utan hopp. Brangwayne begav sig hem igår och ville inte se dig.

Tristan Kommer hon tillbaka?

Herbert Aldrig mer, så länge du är lycklig.

Tristan Tror du då att jag är lycklig? Herbert, detta äktenskap är blott en fåfång flykt från verkligheten. Ingen finns för mig förutom drottningen av Cornwall. Jag försakade min tron och framtid blott för att jag ej fick henne. Jag har aldrig funnit någon annan. Denna mörkare Isolde är ett melankoliskt substitut.

Herbert Men du är gift med henne.

Tristan Hon vill bara kontrollera mig och hålla mig i sängen. Kära hustru, *(vänder sig till Isolde,)* du måste låta mig få rida ut i morgon. Jag behöver frihet och frisk luft.

Isolde Min älskade, du måste tänka på din hälsa. Jag bestämmer över din kropp nu, ty jag har ansvaret för den, då jag har räddat den till livet. Din konvalescens har bara börjat.

Tristan Och den varar livet ut, om du får sköta saken.

Isolde Om du inte följer mina råd så blir du aldrig frisk.

Tristan (till Herbert) Du hör. Hon tror att hon bestämmer över mig. Jag kan ej någonsin bli fri med henne. Hellre den mest olyckliga kärleks smärta i all evighet med hopp om den jag älskar, hon som är den enda, än att jag blir frisk och självgod som ett annat menlöst fån i kättja hos materialismens välfärd som en idealisk toffelhjälte dömd till evigt slaveri hos hyckleriet! Herbert! Jag kan inte leva utan den jag älskar. Följ mig på min färd till Cornwall. *(reser sig plötsligt.)*

Isolde (chockad) Tristan!

Tristan (tar sig om sidan av plötslig smärta) Jag har ont. Jag måste gå till sängs. *(visar upp en blodig hand)* Mitt sår har plötsligt åter börjat blöda. Jag ber er om ursäkt. Festa vidare i fred men utan mig. Isolde, jag beklagar, men jag blöder. Jag kan inte älska dig i natt.

(går ut, stödd av Herbert)

Rudolf Ni hörde vad han sade! Festa vidare! Det är hans egen bröllopsfest och hela landets! Bruden sitter kvar, och hon är lycklig! Skål, min kära syster!

Bertrand Ge dig blott till tåls. Vår Tristan är på bättringsvägen. Han behöver bara tid.

Isolde (sitter lugnt kvar och håller masken) Jag vet. Jag känner honom redan. Han behöver tillsyn, ty hans sår går djupare än själen. (reser sig) Jag ber er om ursäkt, men jag måste se till min gemål. (går.) Fortsätt festa bara. Natten är ju lång, och det lär dröja tills vi får se någon ljusning. (går ut.)

Rudolf Ni hörde vad hon sade! Fortsätt festa!

Bertrand Tristans skål!

alla Tristans skål!

(Festen fortsätter.)

Scen 5. En ödslig strand.

Tristan Vi kan inte komma hem på detta sätt, Herbert. Vi kan inte längre vara oss själva. Jag är bannlyst, och du får inte ses i mitt sällskap, för din egen skull. Vi måste gå skilda vägar.

Herbert Vad tänker du göra?

Tristan Ta på dig en pilgrimsdräkt igen. Den accepteras av alla. Pilgrimen är den enda hederliga resenären, ty han reser aldrig från något utan endast till sina heliga mål. Men jag är bara en flykting, dömd att fly för evigt vidare mot ingenstans, och dömd att vara tvungen till att ständigt återkomma till det ljus som är mitt enda liv och som dödar mig.

Herbert Nu är du melodramatisk igen.

Tristan Vad kan jag annat vara? Jag är ju blott en älskare och inget annat! Kärleken har inga gränser, den har inga lagar, allt är tillåtet, och ingen gräns kan överskridas, ty ingen botten finns. Det är bara att kasta sig ut och falla för evigt. Ju mer man gör bort sig, desto mera älskar man. Jag har varit biltog, jag har varit spetälsk, ingen förnedring är tillräcklig för mig. Jag kan alltid sjunka djupare. Se här! (kastar sig på marken och rullar runt, håller stoft över sig, smutsar ner sig.) Nu är jag som en gris fast värre! Som en menlös narr och idiot skall jag uppträda för min älskade i all den ödmjukhet som kärleken kräver, ty kärleken kan icke existera utan att den kräver offer!

Herbert Överdriv dock inte, Tristan.

Tristan Kärleken kan aldrig överdrivas. Den är äkta, eller den är inte alls. Varenda hämning och begränsning är ett hot mot kärleken, ett dödligt hot mot själva livet och en orättvis orimlig hädelse! Det finns ej någonting mer heligt än en äkta kärlek, och mot den är allting annat bara lågt och fult.

Herbert Tag dock ej några risker, Tristan.

Tristan Du får ej ta några risker, ty du måste överleva mig. Så lämna mig åt min destination och finn din egen som är bättre.

Herbert Om du faller faller jag med dig.

Tristan Du vet ej vad du talar om. Säg hellre med all världens vise: rädde sig envar som kan! Det finns ej någon mera säker undergång än att slå följe med en som har valt att följa kärlekens förtappelse i trots mot hela världens ordning. Följ mig om du kan, men du skall se att du ej kan det, ty en äkta kärlek brinner och förtvivlar blott i ensamhet. Dess öde är den mest hopplösa självförtäring, och det är en ensam utförsbacke som kan sluta blott i katastrof.

Herbert Så lämnar jag dig ensam. Du har valt den mest perfekta av förklädnader:

den fromme idiotens, och i den kan ingen skönja någon Tristan mer. Men jag är känd som pilgrim, och mest för att skydda dig bör jag ej ses med dig.

Tristan Du känner mig, min vän. Vi ses när min mission är över.

Herbert Se blott till att du ej börjar blöda. Dina sår får ej gå upp igen.

Tristan De får gå upp när jag skall dö, men ännu har jag min Isolde att ännu en gång åtminstone få se.

Herbert Jag träder fromt i bakgrunden för din teater.

Tristan Gör så. Vi ses efter föreställningen.

(De går åt olika håll.)

Scen 6. Kung Markes hov.

Marke Och skulle jag då låta andra få insteg i vårt fria keltiska land och ge över vår frihet och självständighet åt barbariska främlingar?

folket (utanför) En galning! En galning!

Marke Vad är det för oväsen?

en hertig Min konung, det är någon stackars besatt som folk roar sig med.

Marke Hela världspolitiken är bara ett narrspel, men ingen av narrarna i denna tokmaskerad är det ringaste rolig, ty de är så galna att de tar sig själva på allvar. Då roar sig enklare folk mera vettigt, som skrattar åt gycklare, som är så roliga, att de ej sällan är klokare än hela världen.

hertigen Det här är en lallande stackare som hela byn hela morgonen roat sig med under skadeglad misshandel.

Marke Ingen får mobbas i Cornwall. Det här är ett fritt land, så länge vi kelter bestämmer.

en riddare Vi kan inte hålla de oemotståndliga anglerna utanför landet i evighet. De är för krigiska och aggressiva, och vi är för snälla och civiliserade.

Marke (till Isolde) Din ö har det bättre. Den är isolerad.

Isolde (kall) Så är varje människa som är sig själv.

Marke Kan du råda oss i vårt problem med den engelska militarismen?

Isolde Stå ej det onda emot, utan älska det, så blir det gott.

Marke Ja, det är mycket kristet och ödmjukt, men det kräver offer.

Isolde Men offer åt kärleken är ej förgäves.

Marke Så vi skall då öppna vårt land och till skurkarna säga: "Välkomna!"?

(Porten öppnas, och några slynglar skuffar in den lallande idioten Tristan, som är rakad i skallen så att bara ett kors av hårväxt är kvar. Han ser inte klok ut.)

slyngel 1 (Herbert) In med honom!

2 Låt honom predika för hovet!

3 Visa nu vad du går för, din fjant!

4 Försök roa kungen och drottningen med dina löjliga kullerbyttor!

(De sparkar in honom inför hovet under skratt och spe.)

Tristan (oigenkännlig, rullar in, breder ut sina armar inför hovet och ropar, som ville han omfamna alla) Kära vänner, här har ni mig!

Marke (reser sig indignerad) Vad är detta för narrspel? En dansande björn?

riddaren Det är bara en gycklare och idiot. Låt den arme få roa oss. Vi kan behöva ett avbrott i riksdagens trista affärer.

Marke Han verkar mera erbarmelig än rolig. Vi vill inte ha några tiggare här. Varför skickar mitt folk in ett så miserabelt och eländigt missfoster in till vårt hov? Är det

uppror på gång?

en tjänare Han är bara en rackare och en besynnerlig trashank som hittades ute på gatan. Folk hade så roligt med honom, att de hade fräckheten att jaga in honom hit för att muntra upp hovet.

hertigen Det är ingen argan list bakom. Ett oskyldigt gyckelspel bara.

Marke Vem är du, eländige stackare?

Tristan (bugar sig och breder ut armarna) Jag är din son eller drottningens broder. Välj vad du vill ha mig till. (*Hovet skrattar.*)

Marke (förfärad) Kör ut den förbannade dåren!

Tristan Ack, kör inte ut mig! I tio år har jag levat i landsflykt och utan ett hem! Låt mig få stanna här inne! Det regnar där ute!

riddaren (till kungen) Han menar ej illa. Låt oss få gyckla med honom. (*till Tristan*) Varifrån kommer du då?

Tristan Från den iskalla södern, där man alltid fryser i motsats till här, där man alltid har det varmt och gott, ty här är man ju hemma, men nere i södern finns det bara utlänningar. (*Folk skrattar.*)

hertigen Den narren är vad vi behöver. Ett gott skratt är bättre än all politik.

Marke (för sig själv) Denne dåre är mer än vad jag tål. Har jag inte nog av all världens bekymmer? Då är en som kommer och säger mig sanningen droppen, som min fyllda lidandes bägare ej längre tål.

riddaren Min vän, det är ej något svar på min fråga, ehuru du givit ett träffande sannskyldigt svar. Är du då faktiskt hemma i Cornwall?

Tristan Er drottning vet säkert vem jag är och varifrån jag kom ursprungligen, ty hon är en lika främmande fågel i Cornwall och världen som jag.

hertigen Kommer du då från Irland?

Tristan Jag önskar jag gjorde det.

hertigen Varför?

Tristan Där finns det ej huggormar som stinger oskulder dödligt i foten när de går i kärlekens rosengård i from ensidig konstruktivitet.

riddaren Och vad är det för ormar då som finns i England?

Tristan Förtalets och maktens och avundens giftiga snokar.

riddaren (till Marke) Den dåren vet mer än vad han vet att tala om.

Marke Menar du att han ej vet vad han säger?

hertigen Han talar symboliskt i gåtor som en trubadur eller drömmare eller profet.

riddaren Och hur kom du till landet? Hur reste du hit?

Tristan Om jag sade att jag kom hit ridande på en kamel skulle ni inte tro mig. Ej heller tog ni mig på orden om jag påstod att jag kom ridande hit på en häst eller åsna, ty det är för enkelt. Så gör ej en galning. Och därför skall jag säga sanningen. Jag kom hit flygande.

riddaren Flygande? Hur?

Tristan Jo, jag flög hit på de vingar som själen äger.

riddaren Är det dina armar?

Tristan Nej, driv inte med mig! Har ni så svag kopplingsförmåga att ni ej kan fatta en allegori? De två vingar som jag tog mig flygande hit på var givetvis kärlekens vingar!

en dvärg Den dåren är kär! (*vrålar av skratt*)

Brangwayne (som fin dam) Är det sant? Är ni kär?

Tristan Ja, kärare än någon annan.

Brangwayne Och vem är då offret för er olycksaliga kärlek?

Tristan En iskall och död stackars snödrottning.

en gammal alkoholiserad veteran
och träbockar!

Ja, detta är rätta landet för insnöade gamla fröknar

Brangwayne Och vem är då denna snödrottning?

Marke (för sig själv) Detta är högst intressant.

Tristan Hon var ej alltid frusen. Hon levde en gång och var människa. Men genom ödet förvandlades hon till en ensam bedrövad och helt övergiven och trött stackars snöstod. Dock är hon som snödrottning fortfarande lika vacker som hon var som människa. Snökvinnans skönhet är frusen men därför just så väl bevarad.

Marke Vem var denna snödrottning?

Tristan Det vet ni bättre än jag, höge narr, ty det måste ni vara som bär både mössa och skramla! (*indikerar kronan och spiran. Alla skrattar.*)

Marke Narr, din oförskämdhet kan kosta dig livet! Är du då helt blind för de gränser som vanlig anständighet kräver?

Tristan Och du vågar tala om anständighet, som har all makt i landet och ansvarar för att det måste gå under? Vet du då ej, mäktige narr, att det ej finnes gränser för människans vanliga dårskap?

Brangwayne Jag vill höra mera om din stackars snödrottning. Vad vet du mera om henne?

Tristan Min uppgift här var att försöka få snöstoden levande. Jag ville väcka den frusna till liv. Men det har inte lyckats. Och därför går jag härifrån, nöjd med att ha fått se den ihjälfrusna än lika skön som på den tid, då jag ej var galen. (*vänder sig om för att gå.*)

Isolde (reser sig) O dåre, dröj ännu ett slag. Även jag vill dig spörja om något. Är det ryktet sant att du gift dig på nytt, fastän du redan tillhörde snökvinnan?

Tristan Ja, jag har gift mig igen, ty mitt äktenskap med den jag älskade och som förfrös blev tyvärr sedermera helt överbevisat om att vara ogiltigt.

Isolde Vem har du då gift dig om med?

Tristan En drottning som har samma namn som den vita förfrusna. Men denna min fru är ett lik, och jag föredrar levande istoder framför ett lik.

Isolde Så du har ej bedragit den tragiskt förfrusna?

Tristan Och aldrig skall jag heller göra det, ty lika litet skall jag bedra henne som jag åter någonsin skall kunna älska min älskade. Låt mig nu ställa min frilla en fråga....

Marke Vad kallar du henne din frilla för?

Tristan Därför att hon är min syster i dårskapen. Hör nu, min frilla och syster i dårskapen, som bär en narrmössa liksom er rolige oäkte karl....

Marke Hör nu, varför är jag hennes oäkte karl?

Tristan Det vet du bättre själv, som är den enda man hon har haft som bär horn!

Marke Nej nu....

hertigen Sansa dig, konung. Låt folket ha roligt med honom. Du ser ju: så roligt har hovet ej haft sedan dvärgen vid altaret lyckades binda fast biskopens skosnören.

Tristan Nu frågar jag denna narrfrilla, som är min syster i dårskapen och högsta hönset i hönsgården näst efter tuppen som tycks när som helst tuppa av i en tupplur....

Marke Nu går det för långt! Oförskämde invandrare, taskspelare och idiotkuf! Vet hut!

Tristan Man kan ej vara både idiot och en kuf. Det är tårta på tårta.

Marke Du är då så tillräckligt klok att du även kan munhuggas om grammatik och logik?

Tristan Det finns ej någon gräns för min dårskap.

Marke Så säg då i klartext vem du nu egentligen är. Lämna gåtor och slingringar och alla sofisterier därhän.

Tristan O du högste bland narrar, du talar som om du vet mer om den saken än vad jag själv vet. Jag ber dig att själv säga mig vem jag är.

Marke Och då påstår jag att du är Tristan, min fosterson, drottningens älskare.
(*Hela hovet exploderar av skratt. Alla skrattar på sig utom Isolde och Marke, och de kan inte upphöra med att skratta. Även Isolde ler.*)

Tristan Dvärg, din replik.

dvärigen (bugar sig artigt) Käre konung, det är nu min plikt att tillkännage att ni idag tagit priset för renodlad narraktighet. Varsågod! (*överlämnar sin narrmössa och skramla.*)

Marke (blek) Jag förstår ingenting.

hertigen Ta det icke på allvar, min konung. Det är bara lustigt, att ni själv kan tro, att den här högst eländige, smutsige, vidrige galningen kunde ha varit Sir Tristan, den käckaste grannaste av alla riddare. Tristan, det vet alla numera, sover tryggt nere i Burgund hos sin nya drottning Isolde med de vita händerna, som älskar honom mer väl än vad ni gjorde.

Marke Så allt var endast ett skämt?

hertigen Men ett gott sådant, ers majestät, eller hur?

Marke (hämtar sig) Nej, det var icke gott utan ytterst olustigt och pinsamt. Kör ut denna galning nu, så att vi slipper genera oss mer av hans ytterst olämpliga och otillständiga nonsensprat!

Tristan Ja, jag kan faktiskt nu gå härifrån med gott samvete, ty jag har lyckats med att göra snökvinnan något mer levande.

Marke Säg då åtminstone, tok, vem den snökvinnan är?

Tristan (mera allvarlig) Så låt mig då få säga dig, fader och konung i dårskapen, att denna snökvinna var detta hov, denna stat, detta fromma etablisseman, detta slott, detta land, denna stad, detta folk, detta samhälle, alla ni självgoda stagnationsoffer, du själv och din hustru. Ni var alla frusna i hjärtat och har alla varit så alltsedan ni gjorde slut på en vacker och underbar kärlekshistoria emellan en ung man och en viss ung mö som var blond. Sedan den goda starten på kärleken villtogs och lystes i bann har ej någonting mer varit roligt på denna olyckliga ö. Men idag har ni skrattat, ty just denna kärleken har åter skymtat svagt om blott för ett litet ögonblick, och därav har Nordens trögkalla is börjat smälta. Och därmed är min uppgift fullbordad. Jag har fått se att min snödrottning ännu är lika betagande som hon i evighet jämt skall förbli, och att hon när som helst än kan fås till att smälta. Den galne har fullgjort sin plikt och kan gå.

(*bugar sig djupt för konungen och allt hovet. Går.*)

Isolde Brangwayne, jag är nöjd för idag. Än en gång har jag nu fått se riktig teater. Så låt oss nu dra oss tillbaka.

(*går ut med Brangwayne*)

Marke (till riddaren och hertigen) Jag föreslår att vi ajournerar dagens viktiga politiska frågor till en annan gång.

riddaren Vi är med. Det är nog för idag.

hertigen Gärna glömde man världen för gott om man kunde blott ägna sig åt mer väsentliga saker som dagens teaterspel.

(*går ut. Hovet upplöses.*)

Scen 7.

Herbert Men varför stannade du inte längre? Du kunde ha umgåtts med drottningen en smula mera.

Tristan Min vän, om jag stannat, så hade jag kunnat riskera en riktig skandal. Kungen var inte upplagd för humor och ej god att tas med. Han hade där lätt kunnat döda mig av raseri blott och utan att ha känt igen mig. Jag nådde mitt mål. Min Isolde fick se att jag älskade henne fortfarande. Utan att någon tog anstöt av det som vi sade, och utan att någon förstod det, förstod vi att vi båda älskade endast varandra.

Herbert Ja, ingen fann någonting anstötligt i er förnumstiga konversation.

Tristan Jag vill tacka dig för dina insatser. Om du ej varit på plats som min värsta belackare och plågoande, så hade jag nog aldrig sluppit till slottet. Du sparkade in mig, och det är jag dig evigt tacksam för.

Herbert Ack, det var inget. Det var bara roligt att få hjälpa till i ett sannskyldigt spex.

Tristan Som dock har en så grym tragedi såsom bakgrund.

Herbert Det har varje sann komedi. Det finns ej en rejäl komedi som ej är en tragikomedi, liksom det ej finns någon rejäl tragedi som ej bär stänk av humor och nödvändig självironi.

Tristan Du har sett många gyckelspel.

Herbert Men ingen större aktör än du själv.

Tristan Vänta bara tills pjäsen är slut. Då kan du applådera.

röster Där är de!

en annan Vi har dem!

(Plötsligt överraskas Tristan och Herbert av knektar, som omringar dem. Kung Marke gör entré.)

Marke Det var ändå du, min son Tristan, som trots att du lovat ej mer se Isolde kom hit för ett skändligt besök.

Tristan Jag är skyldig allena. Min vän här är oskyldig.

Marke Ja, du är skyldig allena. Du fick mig förlöjligad inför mitt hov idag, och det skall folk aldrig glömma. Som narr gjorde du mig till narr. Det kan jag ej förlåta.

Tristan Så döda mig då. Jag förtjänar det enligt din lag.

Marke Nej, jag kan icke döda dig, ty jag har uppfostrat dig som min son. Jag har hållit mitt löfte till dig att ej avslöja för den vi älskar att hon är din syster. Men du har ej hållit ditt löfte att avhålla dig ifrån henne, och ämnar ej hålla ditt löfte i framtiden heller! Slit av honom kläderna! *(Knektarna gör så. Marke upptäcker hans förband för såret i sidan.)*

Så detta är ditt berömda stigmata. Som en annan frälsare går du med hål i din sida. Låt världen få veta det. *(sliter upp förbandet. Det djupa såret börjar genast blöda ymnigt. Tristans smärta blir ohygglig.)*

Pilgrim, ta hand om din sjukling, och håll honom hemma i sängen. Om han kommer åter till England en enda gång till är han död och ej längre min son.

Herbert Detta sår dog han nästan av redan en gång. Nu har du själv förvärrat det.

Marke Menar du det? Och tror du inte att det var meningen? Lämna ditt land med det mänskliga vraket! Slit trasan med hälsan!

(går arg med sina män.)

Tristan (förblödande, på marken på knäna) Detta är slutet.

Herbert Vi måste till Frankrike. Fartyget väntar.

Tristan På mig väntar döden i Frankrike.

Herbert Nej, ty du har där en annan Isolde.

Tristan En skugga som jag ej kan älska.

Herbert Min vän, var ej barnslig och sentimental nu! Så länge vi lever så måste vi

leva, och för att alls leva så måste vi undantagslöst samarbeta. (*tar Tristan om sina axlar.*)
Kom med nu, och svimma ej förrän vi finner en säng.

(*De vacklar ut tillsammans.*)

Akt V scen 1.

Ett rum i ett slott med stort öppet fönster mot fonden, där man ser havet.

Tristan i sjuksäng med sårfeber. Isolde den mörka vid hans sida.

Isolde Min älskade, du måste koppla av och ge dig hän åt vilan. Annars får du aldrig frid.

Tristan Kära Isolde, din vård är den bästa i världen, men inte ens du kan bota mitt sår i mitt hjärta.

Isolde Jo, om du låter mig.

Tristan Fastän jag skulle låta dig skulle du aldrig lyckas, ty mitt sår går djupare än vad någon människa kan ana.

Isolde Om du bara skulle ge dig hän åt min vård och låta mig få kurerat dig skulle ingenting hindra din konvalescens.

Tristan Ingenting hindrar den, men ändå är den omöjlig, och såret i själen är djupare än såret i sidan. All världens läkekonst är omöjlig i mitt fall, Isolde, ty mitt sår är både min kärlek och skuld.

Isolde Kärleken är alltid oskyldig om den är sann.

Tristan Inte i mitt fall, Isolde.

Isolde Du talar i gåtor.

Tristan Det finns bara ett sätt att bota mig.

Isolde Lär mig det, så skall jag bota dig genast.

Tristan Isolde den blonda endast kan bota mig.

Isolde Vi har gått igenom det förut. Kung Marke låter henne inte resa.

Tristan Han rev upp mitt sår. Vill du med honom se mig död?

Isolde Aldrig i livet.

Tristan Skaffa då hit Isolde den blonda, eller jag dör.

(*Herbert inträder med Brangwayne*)

Herbert Drottning Isolde och Tristan, Brangwayne har just kommit tillbaka från Cornwall.

Tristan (hoppfull) Något bud från Isolde?

Herbert Hon tror hon kan få hit Isolde den blonda, om hon eskorteras av kung Marke själv.

Tristan Jag har inget emot honom. Han var i sin fulla rätt när han straffade mig för att jag hade brutit mitt löfte.

Brangwayne Min drottning har hört att ni ligger för döden, prins Tristan. Hon har även hört att ni tror att hon endast kan rädda er. Det har bevekt konung Marke. Det är ej omöjligt att få henne hit.

Tristan Det kan rädda mitt liv.

Isolde den mörka Skaffa hit henne då, så att vi får se vad hon går för. Hon har kanske något att lära mig.

Brangwayne Det är ej säkert att kung Marke låter Isolde få fara, men om han själv medföljer kan jag ej se något hinder. Det gäller att få honom till att han tillfälligt släpper sin makt och sitt ansvar.

Tristan Det är den mest dödliga sjukdomen som är förknippad med makten. Dess ansvar inbillar dess slav att han är outhärlig och att om han släppte sitt ansvar, sin

fåfänga maktillusion, hela världen då skulle gå under. Men världen har aldrig gått under vem som än har dött. Ingen är outhärlig, ej ens Jesus Kristus, som dog utan att något väsentligt hände. Kung Marke skall komma. Jag är ju hans fosterson, jag ligger döende, och endast den som vi älskar kan rädda mig. Om han förstår det så kommer han.

Brangwayne Det tror jag också.

Herbert Jag reser med trogna Brangwayne, och jag skall icke komma tillbaka om jag ej har både Isolde och Marke med mig tillbaka.

Tristan Jag tror dig, min trognaste Herbert. Men kom dock tillbaka i vart fall, fastän du ej får med dig någon av dem. Om du får dem att följa skall skeppet ditt föra de vitaste segel. Men om konung Marke vill låta mig dö utan att ge mig chansen att återse min egen syster, så skall ditt skepp föra de svartaste segel. Min väkterska här, lika trogen som du, skall bevaka den blå horisonten var dag tills ni kommer. Och om hon en dag ser ditt skepp med svart segel, så vet jag då äntligen att jag får dö. Men om hon ser ditt skepp med vitt segel, så vet jag, att det är signalen att livet kan börja på nytt.

Herbert Vi skall komma tillbaka med enbart de vitaste segel med både din fader och syster.

Tristan Du får mig då nästan att tro dig.

Herbert Kom, trogna Brangwayne. Vi får icke förlora en dag.

Brangwayne Ja, jag vet. Även min härskarinnas Isolde är otålig i denna sak och vill snarast nu se mig tillbaka.

Herbert Vi avseglar genast med tidvattnet, Tristan.

Tristan Jag lever åtminstone, Herbert, tills ditt fartyg kommer tillbaka.

Herbert (till Isolde) Ta hand om patienten. Han är på ditt ansvar.

Isolde Lita på mig. (*sätter sig hos Tristan*)

Brangwayne Jag tror att allt kan sluta väl, om vi bara får hela familjen återförenad.

Tristan Den svagaste länken är jag, men jag skall icke brista förrän någon annan gör det.

Herbert Lev väl, Tristan, tills vi kommer. (*går med Brangwayne*)

Isolde Nu är det bara du och jag.

Tristan Min kära väkterska.

Isolde Jag är din hustru.

Tristan Det egendomliga är, Isolde, att fastän du är min hustru och ej alls släkt med mig för övrigt, så är du mer som en syster för mig än Isolde den blonda, som fastän hon är min syster likväl förblir den enda jag kan älska.

Isolde Din sjuksyster och maka kan alltså aldrig få din kärlek?

Tristan Det ser inte så ut. Döden tar mig genom kärleken innan du hinner få mig.

Isolde Som din hustru skall jag likväl alltid vara dig trogen och göra min plikt.

Tristan Jag tror dig. Du har den bästa viljan i världen. Men vad förmår det mot ödets och kärlekens försyn, den största makten av alla?

Isolde Sov, Tristan, och glöm dina plågor och lidanden.

Tristan Endast de håller oss levande. Man jag är i din vård.

(*Tristan tycks somna. Isolde vakar, men när Tristan somnat går hon till fönstret och ser ut mot havet.*)

Isolde Vad gör jag om den andra kommer? Vi älskar honom båda och kan ej vistas i samma rum. Det är femtio meter ner till klipporna och stranden, och det vore lätt att kasta sig ut. Det vore en utväg om hon kommer, ty om hon kommer behövs inte längre jag.

(*förblir vid fönstret.*)

Scen 2. Kung Markes hov.

Marke Vad fan rör det mig om Tristan är dödssjuk? Han har enbart sig själv att skylla! Varför kom han hit om inte för att söka döden? Låt honom finna den, om han så gärna vill det! Jag har ingenting med hans öde att skaffa.

Brangwayne Kung Marke, han är din ende son.

Marke Min ende oäkte son! Jag vet varken vem hans moder eller fader var! Det kan ha varit en bluff att han var av kunglig härkomst, som de där kristna bedragarna försökte få honom till! Fan vet varför jag alls tog mig an honom!

Brangwayne Men ni uppfostrade honom till er arvinge. Ni har ingen annan. Detta är kanske er sista chans att få återse honom levande.

Herbert Detta är en chans till försoning för hela familjen. Ni har inte råd att låta den gå er förbi.

Isolde Jag reser till Frankrike med eller utan min konungs tillåtelse, men jag såg helst att han följde mig hem till sin döende son.

Brangwayne Glöm er fåfänga, konung. Er mänsklighet är mycket viktigare.

Marke Så ni tror att mitt och Isoldes besök kan rädda hans liv?

Herbert Vi vet det.

Brangwayne Ingen kan rädda hans liv utom hennes undergörande krafter, som ni även en gång blivit räddad till livet genom. Vill ni missunna er son och arvinge det liv som ni själv fått till skänks?

Marke (reser sig vred) Han är inte min son!

Brangwayne Men ni har ansvaret för hans liv, särskilt om han dör.

Marke Nåväl, jag följer med. Låt oss se om vi kan få något slut på den eviga konflikten. Dess outhärdlighet har gått mig på nerverna i alltför många år. Du får som du vill, Isolde. Du får rädda hans liv, som du räddade mitt undan draken i Irland, och jag följer med som din make och såsom hans fader.

Isolde Din ödmjukhet, konung, är alltid långt större än all makt i världen.

Herbert Vi reser. Låt oss ej förlora en enda dag mer. Jag har nästan på känn att vårt timglas ej har någon marginal mer att giva.

Scen 3. Som scen 1.

Tristan Kommer inte skeppet snart, Isolde?

Isolde Jag kan inte se det.

Tristan Ja, så har du sagt nu i en evighet av väntan. "Jag kan inte se det." Är det allt vad du kan säga?

Isolde Ja, vad vill du jag skall säga utom sanningen?

Tristan Säg då för Guds skull att hon kommer, att det vita seglet syns på Herberts eget skepp, att rädderskan, min älskade, är här, och att jag får en anledning att leva!

Isolde Och vad hjälper det om jag så ljög för dig? Hon skulle ju ej komma då i alla fall.

Tristan Allt vad du säger är kallduschar blott, som om du ville ta ifrån mig min idealism och optimism och allt som räddar mig från döden.

Isolde Jag är endast realistisk.

Tristan Nej, Isolde, du tar realismen såsom föranledning till att inskränka mitt liv och krympa ner min själ till dina trånga ramar.

Isolde Du är sjuk, min älskade. Du bara yrar.

Tristan Sådana är alla kvinnor. Deras sport är att avkläda mannen mer än bara kläderna tills de har druckit upp hans själ. Så blir han manövrerbar, så att de kan styra honom och behärska honom. Deras manliga ideal är toffelhjälten, mannen utan själ och frihet. Du är blott en kvinna, käraste Isolde, ett fodral som är för trångt för mannen. Hur du än försöker kan du icke pressa ner mig i det.

Isolde Ändå älskar du den andra, hon den blonda, som är blott en kvinna liksom jag.

Tristan Nej, Isolde, hon är annorlunda, ty hon älskar mig och känner mig. Det gjorde aldrig du. Hon är min syster, och vi är förenade av ödet och dess sällsamma försyns gåtfulla mekanismer. Hennes själ och min hör samman genom band som endast kan förstås och tydas genom stjärnorna.

Isolde (för sig själv) Nu yrar han igen. Han går mig mer och mer på nerverna. Var får jag allt mitt tålmod ifrån?

(*ser något vid horisonten*)

Men vad är det för syn som drabbar mig? Det måste vara Herberts skepp med vita segel. Nu är krisen kommen. Nu slås min värld samman, och allt hopp är ute. Tristan rinner mig ur händerna för denna andra kvinnas skull, som nu skall tvinga sig på mig för att förinta mig med att bekräfta, att jag älskade min man förgäves.

Tristan Vad är det du ser, min kära sköterska? Din blick har fokuserat något kommande vid horisonten.

Isolde Ja, det är ett skepp.

Tristan Hur ser dess segel ut?

Isolde Jag kan ej se. Det är för avlägset ännu.

Tristan Säg fort om seglena är svarta eller vita!

Isolde Det är svårt att se.

Tristan Du måste kunna se det!

Isolde Du kan inte kommendera min vision att se vad den ej ser.

Tristan Då är du blind!

Isolde Jag gör så gott jag kan.

Tristan Du döljer något för mig! Varför vill du inte säga sanningen, att seglena är svarta?

Isolde Jag kan inte se. Det är så dimmigt denna dag. Ibland försvinner skeppet helt i disets töcken.

Tristan Så säg åtminstone då vad du tror att seglet har för färg! Vad tror du?

Isolde Det ser närmast grått ut.

Tristan Varken svart då eller vitt! Det kanske inte ens är Herberts fartyg!

Isolde Jag kan inte se så noga, men det liknar Herberts fartyg. Inget annat fartyg är så stort.

Tristan Då måste seglen vara vita eller svarta!

Isolde Vad du tjar! Lugna dig! Ha tålmod! När skeppet kommer närmre får du veta.

Tristan Nej, jag måste veta nu! På det beror mitt liv! Det vet du! Säg att det är svart, så får jag dö och vara fri och lämna livet. Eller säg att det är vitt, så vet jag, att jag än har anledning att leva.

Isolde Det ser närmast gult ut.

Tristan Gult! Du driver med mig! Är då pesten själv ombord?

Isolde Nej, jag såg kanske fel. Det är nog grönt.

Tristan Vad är det med din syn idag egentligen?

Isolde Det är så knepigt ljus, och havet reflekterar solen genom dis och dimmor, så att ljuset bryts och regnbågsfärger uppstår. Skiftningarna är så svåra att definiera.

Tristan Likväl kommer skeppet hitåt?

Isolde Ja. Nu ser jag. Skeppets segels färg är rött.
Tristan Är du då färgblind? Nyss så var det grönt.
Isolde Det ser rött ut åtminstone.
Tristan Är du då säker?
Isolde Ganska säker.
Tristan Kan då Herbert ha valt röda segel om han saknat svarta? Men då är Isolde icke med. Då är min timme slagen.
Isolde Nej, nu ser jag. Seglen är alldeles blåa såsom själva himmelen.
Tristan Du retar gallfeber på mig och driver mig från vettet med att fresta på mitt tålmod så hårt att jag kreverar. Men du bara slingrar dig. Av hänsyn till mig vill du icke medge att du ser det svarta seglet på min dödsbåt. Jag förstår. Då kan jag dö.
Isolde Min vän, du genomskådar mig, och jag beklagar. Nu når skeppet stranden, och du måste ju ändå få veta det förr eller senare. Men vem är jag att ge dig ett besked som kan betyda döden, när allt vad jag vill är blott att ge dig livet?
Tristan Alltså är hans segel svart?
Isolde Ja, det är svart, tyvärr. Han kommer ensam upp för stranden nu. Han ser uppgiven ut. Jag kan ej säga dig hur jag beklagar din Isoldes trolöshet.
Tristan Brist, hjärta, och rinn ut, mitt hjärteblod! Nu orkar det ej slå ett enda slag mer, ty min älskade har övergivit mig. (*slocknar*)
Isolde (*När han ger sin sista suck vaknar hon till och inser plötsligt vad hon har gjort.*)
 Nej, Tristan! Jag misstog mig! Jag hade fel! Seglet är alldeles vitt! Din älskade är med! Hon är här med Herbert och med Brangwayne och kanske även kung Marke! Lev, min älskade! Jag ljög för dig, jag arma olycksaliga fördömda kvinna!
 (*Omfamnar Tristan och bryter samman i gråt och vaggas med honom för att väcka honom till liv medan hon gråter allt mer förtviolad.*)
 Lev, min Tristan, lev! Säg att du ännu lever! Slå upp ditt öga och möt din älskade! Dö inte ifrån henne nu när hon äntligen kommer! (*gråter förtviolad utan att släppa Tristan.*)
 (*Kung Marke, Herbert, Brangwayne och Isolde inträder. De stannar upp inför scenen.*)
Isolde den blonda (*när hon hämtat sig, skyndar fram*) Hur är det med honom?
den mörka (*ser henne och släpper Tristan*) Han är din nu. Du kom för sent.
den blonda Nej! (*omfamnar honom, undersöker honom snabbt.*)
 (*Herbert och Brangwayne kommer även fram. Marke nalkas mera försiktigt och avvaktande.*)
den blonda Han har förlorat mycket blod. Hans puls är mycket svag, men han har ännu en flämt av liv kvar i sig. Herbert, varmt vatten, fort! (*Herbert handlar genast, ser sig om, ser en kanna med varmt vatten, slår upp det i ett fat och bär det till Isolde och Tristan, medan Isolde gnuggar denne och förgäves försöker väcka honom till liv. Till slut blottar hon bandaget över såret, som blöder ånyo.*)
den blonda (*till den mörka*) Hur har du egentligen skött om honom?
den mörka Bättre än du som inte var här.
den blonda Du kunde åtminstone ha hindrat honom från att blöda ihjäl.
den mörka Ni är alla hans mördare, inte jag.
Marke (*träder fram*) Nej, sonhustru, jag ensam är hans mördare.
Herbert Kung Marke, du gjorde blott din plikt som konung. Jag är att skylla, som inte skyddade honom bättre.
den blonda Var då tysta! Om ni vill slåss om er blodskuld, så gå ut och gör det! Han lever! Tristan, du lever! (*kysser honom länge och djupt.*) Om min ande än kan ge dig liv, så lev! Jag lämnar aldrig dig, men om du lämnar mig, så lämnar jag min värld blott för att aldrig mera skiljas från den enda själ som var mig kär. Jag älskar dig, min Tristan, mer än livet. (*kysser honom igen.*)

Tristan (öppnar ögonen, mycket matt) Isolde! Är jag då i paradiset?

Isolde (glad) Nej, du är hemma, ty jag är hos dig i livet!

Tristan Är det sant?

Isolde Det är alldeles sant.

Tristan Min väkterska här sade mig att Herbert förde svarta segel.

(*Alla tittar på den mörka.*)

den mörka Jag såg fel. Jag beklagar misstaget.

Isolde (ignorerar henne) Det spelar ingen roll. Älskade, jag är här nu. Jag kan rädda dig till livet. Vi skall aldrig mera skiljas.

Tristan Det är för sent.

Isolde Nej!

Tristan Mitt hjärta har redan brustit.

Isolde Nej! Jag kan hela det!

Tristan Ett brustet hjärta är ett brustet hjärta. Allt mitt blod har runnit ut. Det enda jag har kvar är all min smärta. Det är nu det sista jag har kvar att ge dig. Jag är döende, Isolde. Vi har vandrat livets svåraste törnströdda vägar hit tillsammans, men vi är fortfarande tillsammans. Ingenting har kunnat skilja oss, ej ens det faktum att vi gift oss båda på vart håll. Vi får ej skiljas mera när vi klarat oss så långt tillsammans. Lev ej med den smärta jag har kvar. Följ med mig, ljuvaste, min älskade, och låt oss leva fria vidare långt bort från alla avundsamma låga mänskor.

Isolde Ingen kan mig hindra från att följa med dig, Tristan, längre bort än evigheten.

Tristan Alltså var vår kärlek sann och äkta. Må den så förbli. (*dör*)

Marke (*avancerar, till den mörka:*) Om ni sade att vi förde svarta segel var det det gemenaste bedrägeri, ty ingen blandar samman svart och vitt och tror att vitt är svart om ej för att förvrída verkligheten.

den mörka Jag var Tristans hustru, och min kärlek för min man var mer naturlig och berättigad än hennes. (*pekar på Isolde*)

Isolde (*tror inte sina öron*) Och med vilken rätt kan du med sådan skamlig fräckhet häda en mer helig kärlek än religionen?

den mörka Fräcka skenheliga slyna! Du beskyller mig för skamlöshet? Ditt stycke, du som var hans egen syster! Du som inlät dig i köttslig blodskam!

Isolde (*tror inte sina öron*) Vad är det hon säger? Vad är det som jag ej kan förstå? Min älskade är död, och hela världen rasar samman. Vad är det ni undanhåller för mig? Jag ser klart i era ansikten ett hyckleri av oerhörda dimensioner. (*till den mörka*) Hur kan du, som genom illa menad lögn tog livet av din egen make, komma med anklagelser av omänsklig gemenhet?

den mörka (*hånkrattar*) Du var köttslig syster till den man du offrade för dina nycker. Fråga dem! De vet! (*hänvisar till alla de andra tre*)

Isolde (*vaksamt, till de övriga*) Vad är det ni talar om?

Herbert Ljuvaste Isolde, du och Tristan hade en gemensam fader, och han var kung Arthur själv av Camelot. Din Tristan hade arvsrätt till kung Arthurs tron. Den rätten avsvor han sig av det enda skälet, att den rätten gjorde honom till din broder. Hellre avstod han från både dig och tronen än att han tog ansvar för sin tron och lät dig veta att du var hans syster.

Isolde Så han lät mig vara i min oskuld om vår blodskam. Nu förstår jag allt. Och därför tog du mig tillbaka, ädle konung Marke.

Marke Men jag gjorde fel. Jag ensam bär den största skulden. Ni var syskon blott till hälften, ty ni hade icke samma moder. Och jag skulle då ha låtit er få leva med

varandra, ty det var ej något fel på sanningshalten i er kärlek. Den var mera fulländad än någon på vår jord.

Brangwayne (går fram till Isolde och tar hand om henne) Min drottning, ni har ännu allt att leva för och särskilt era minnen.

Isolde (gör sig lös) Rör mig inte! Vad vet ni, dödlige, om verklig kärlek? Jag har känt den, och ni dödade den för mig, du, hans falska maka, du, min högmodige make, du, min tjänarinna som jag litade mig blind på, och till och med du, vår trogne Herbert! Inget brott är större än att grymt förtiga sanningen för andra, om man vet den! Tristan trodde att han skonade mig genom att förtiga kunskapen om detta faderskap för mig, men sanningen kan aldrig hållas inne med i längden, och om den är grym så blir den grymmare med tiden. Nu är Tristan död, men jag förblir hans enda älskade, och ingenting kan få mig att för er skull träda ner från hans nivå till er erbarmliga, ni hycklare och skenheliga parasiter på vår kärlek! Glöm Isolde, ty hon har fått nog av vanlig dödlig mänsklig låghet! (*störtar upp till fönstret, blickar hastigt ut för att utröna möjligheten*) Ja, det är högt nog. Min Tristan, jag är din! Här är jag! Må vår kärlek aldrig nå sin botten eller något slut! Du bad mig följa dig! Här är jag! (*slungar sig ut*)

Herbert och Brangwayne (störtar båda fram till fönstret) Isolde!

Marke För sent. Som alltid hann hon före. Aldrig hinner vi normala dödliga i kapp den sanna kärleken.

Brangwayne Och skulle jag då leva kvar, som levat blott för henne? Låt mig följa dig, Isolde!

Herbert (håller henne kvar) Hon dog för kärleken, för Tristans kärlek. Du har icke samma godtagbara skäl till självmord.

Marke Låt oss ta vårt straff i stället, trognaste Brangwayne. Låt oss få leva blott för att få sörja, och må vi då leva länge.

den mörka Jag är yngst och bär den tyngsta skulden. Det var jag och inte hon som borde slungats ut från fönstret.

Herbert Lev då med din tunga skuld, du mörka änka, som tog livet av din man och av hans kärlek. Det blir ditt straff. Vi far hem. – Vi kan ej göra mera här, kung Marke.

Marke Utom att begrava Tristan.

Brangwayne Med Isolde vid hans sida.

den mörka Tag då även mig, för helvete! Mitt liv är ändå blott ett fiasko! Detta är det enda vettiga som jag gjort med mitt liv! (*springer till fönstret och kastar sig ut med ett fasansfullt skrik.*)

Herbert Må det offret bli det sista.

Marke Kom, Brangwayne. (*tar hand om henne*) Någon måste leva vidare.

Brangwayne De döda är nu lyckliga, ty de är fria från vårt liv.

Herbert (placerar sig vid fönstret, ser ut) Vi kan ej återvinna deras kroppar. Havet har begravt dem redan.

Brangwayne De är fria.

Marke Men vi kan begrava Tristan med all heder, ståt och ära som den riddersmannen gjorde sig förtjänt av. Ingen var som han. Och må Isoldes namn för evigt ristas in ej endast på hans gravsten utan även i historiens och våra minnen. Må de aldrig mera skiljas åt.

Herbert Vår kung har talat.

Marke Låt oss ombesörja funeralierna.

(*tar ömt om Brangwayne, som gråter, och för ut henne.*)

Herbert (vid Tristans dödssäng) Ädlaste bland vänner, riddare och hjärtan, farväl. Och om vi som blev kvar har något annat mer att leva för, så vare det att hylla, vårda och bevara

minnet av den kärlekssaga som vi fick den äran att medverka i. Vi lämnar aldrig dig, min ädlaste kamrat, och dig, du ljuvaste Isolde, utan vi skall alla följa er och ert exempel och så lära något av er höga kärleks mönster och dess helighet. Ty aldrig skall det heta mer att någonsin en kärlek var förgäves.

(knäböjer vid sängen och böjer nacken i en stilla hyllning.)

Ridå.

Efterord.

Denna dramatiserade version av sagan om Tristan och Isolde baserar sig helt på resultatet av John Bedes forskningar och keltiska (irländska) familjetraditioner, så som det formulerats i tredje och femte delen av diktverket "*Gotisk historia*". Vi har dock valt att flytta handlingen från John Bedes geografiska fantastier till dess mer traditionella hemtrakter med Cornwall i centrum. Kom sedan och säg vilken version som är sannare. Vi nöjer oss med att konstatera, att båda kan vara lika sanna, ehuru John Bedes version går psykologiskt mycket djupare, då en dramatisering måste anpassas efter snävare ramar än den episka diktens underbara möjligheters gränslöshet.

Verona, påskafton 3 april 1999,
inlett i Grekland 18.3.99,
renskrivet i Göteborg 16-21 augusti 2003.